

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

UN ACTE DE REPARACIÓ

EL DECRET D'AMNISTIA

Per fi, uns quants dies abans de Sant Jordi, o sigui amb una oportunitat innegable, ha vingut el decret d'amnistia per als catalans. Si el decret hagués arribat abans ens hauríem estalviat unes quantes mls pesses en articles, paper imprès, telegrames i postals. Però no és hora de discutir aquest punt. Ja hem dit que el decret

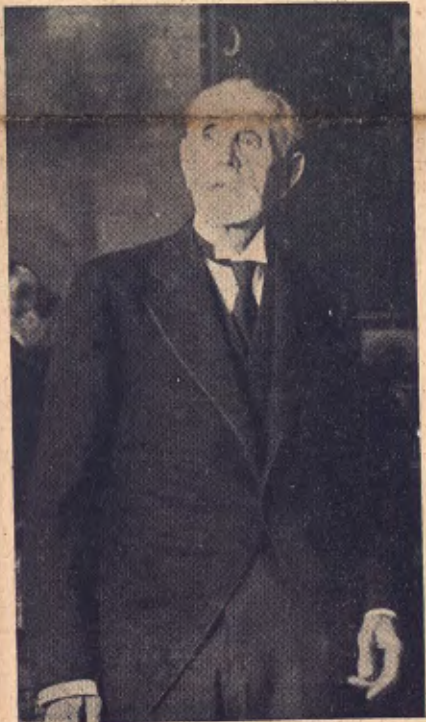
A hores d'ara s'han publicat dues amnisties i un indult que han beneficiat militars i estudiants, certs delictes de premsa, altres delictes contra la unitat de la pàtria i set homes acusats de temptativa de regicidi. Sembla que haver delinquit en moments de lluita social, en moments que l'obrer, especialment el de Barcelona, disputava el dret

Una escena de l'arribada dels indultats de Garraf

havia vingut oportunament, i hem dit això amb intenció — imagineu una diada de Sant Jordi enverinada pel mal humor d'una amnistia regatejada.

Des del punt de vista del Govern ha estat un error donar ocasió a que fos mendi-

El senyor Maluquer i Viladot

cada una amnistia. Des del punt de vista nostre, aquest retard és un negoci, el reconeixement de què necessitem lleis especials. I consti que aquesta observació no és una interpretació arbitrària. Les coses han vingut així i sempre és útil i prudent veure les coses tal com són.

Valdria més, però, abandonar aquest viarany i complir un deure de cortesia. En primer lloc cal donar les gràcies a tots els homes que han estat objecte d'indult o d'amnistia. Un vot de gràcies que, per part nostra, ofereix una encaixada i un ram de flors perquè no ens seria fàcil expressar-nos amb paraules. El país ha complert el seu deure. Els de Garraf, els primers que han arribat, han estat rebuts com uns prínceps amb els tributs de presència i emocio, i amb l'homenatge de dones i flors — i això ho han pogut dir els diaris.

En segon lloc, cal donar les gràcies al poble que ha obtingut l'alliberament dels catalans que han estat indultats o amnistiat, i a l'home que ha sabut representar el poble, el senyor Joan Maluquer i Viladot, president de la Diputació de Barcelona, president visible d'una mancomunitat invisible, càrrec atorgat de reial ordre i ratificat pel poble.

Cal que l'agraïment al senyor Maluquer prengui forma sensible, i que el dia de Sant Jordi tothom dirigeixi al palau de la Generalitat, a nom del senyor Joan Maluquer, una targeta que pot ésser depositada a la Diputació aquell mateix dia o enviada per correu. Cap dels homenatges ficticis que organitzava la Dictadura no igualarà aquest plebiscit formidable. El senyor Maluquer rebrà quilos de targetes i de postals enviades per tots els catalans i catalanes.

Certament, l'amnistia és amplíssima i acredita la clarividència del Govern, que ha sabut veure que era un acte de justa reparació i el pròleg d'una tasca pacificadora. Però aquesta amnistia, amb característiques d'indult, només és una amnistia política. Els innombrables homes que encara són reixes endins per causes socials també són mereixedors d'un acte de justícia.

Els Dijous — Blancs

Directors d'escena

Els autors dramàtics, més que ningú, coneixen la importància de la col·laboració que els aporta el director d'escena. Tots saben la part que els pertoca en els aplaudiments que saluden el nom de l'autor, una nit d'estrena, i també, molt sovint, els que han recollit tals o tals intèrprets durant la representació.

No obstant, cal reconixer-ho, una mise-en-scène, per remarcable que sigui, mai ha lliurat del fracàs una obra dolenta, igualment que una mise-en-scène mediocre no ha compromès l'èxit d'una obra bona.

Aquí vivim en un país de mesura i de bon sentit on posem, generalment, les coses al lloc que els pertoca. El que s'assigna al director d'escena és, certament, de primera importància, però mai no s'ha acudit a ningú de posar-lo en el mateix rengle que l'autor, com passa en alguns països estrangers.

De fet, la qüestió té aquí molt poca importància, perquè, salvant honorífiques excepcions, es pot dir que no tenim veritables directors d'escena — el qual deu ésser una de les primeres causes de la manca de bons actors. No obstant, a l'estranger, aquest espectacle de la vida teatral té una extraordinària importància. I és natural que així sigui perquè també la vida teatral, fora d'aquí té una major importància, i per tant tot el que amb ella es relaciona també la té.

A Amèrica i Anglaterra, el director d'escena, que, sovint, és el mateix emprenyador, assumeix tot sol la direcció del treball dels actors. L'autor amb prou feines s'hi presenta, i quan hi va, hom li concedeix amb prou feines la categoria d'un senyor que potser val la pena consultar... En cas de desacord entre l'autor i el director, sempre és aquest darrer el que imposa el seu criteri, perquè l'autor prefereix cedir que no pas posar-se malament amb un personatge tan important.

A Alemanya i Austria, la personalitat del director d'escena — allà en diuen «regisseur» — té una importància semblant, però, a part d'alguns casos excepcionals, és distinta de la del director anglès o americà.

En aquests països es troben bons directors d'escena i de no tan bons, però el que caracteritza uns i altres és el perfecte menyspreu que senten pel text que han d'interpretar. El pobre autor, a les seves mans, no és res més que un simple pretext per poder muntar una obra.

Que davant un Stanislavski, un Coquelin, un Reinhardt, l'autor, modestament, es faci fonèdís, és una cosa que li convé des de tots els punts de vista. Però, fora d'aquestes excepcions esclatants, només una estreta col·laboració, als assaigs, entre l'autor i el director, aquest consultant el primer com més millor, pot assegurar a l'obra aquest acord entre la rigor del text i les necessitats escèniques, que és la gran condició de l'èxit.

Al cap i a la fi, aquest sistema, que ens sembla el millor, és el que adopten els autors i directors d'aquest país. D'on resulta que el problema de la preponderància del director, que ja s'ha començat a sentir agudament en algunes bandes, no sigui aquí encara cap problema.

Algun avantatge havíem de tenir.

P. P.

MIRADOR INDISCRET

Record de l'antigor

Una de les festes més pintoresques i més dignes de comentari, de les celebrades a l'Exposició, fou el famós «Torneo a la antiga usanza», que tingué lloc a l'Estadi i del qual la premsa no pogué ocupar-se per raons poderoses i estranyes a la seva voluntat. No pogué dir que la festa resultà ensopidíssima; li fou impossible remarcar els singulars anacronismes de les carrosses Imperi ocupades per dames del segle xv, dels cavallers armats com en el xiii amb patges vestits a l'estil de tres cents anys més tard, la prudència amb què s'escomien els justadors, etc.

La festa fou presidida per la Infanta Isabel. A les tres en punt, hora senyalada per començar, arribà la Infanta Isabel, que havia de presidir la festa i a la qual els organitzadors estigueren esperant fins a les quatre tocadres.

Tothom sap que els cavalls no volien tirar de les carrosses, que els genets no se n'havien vist mai de més fresques, que tanta llaua els feia nosa i queien desmuntats així que el cavall es bellugava, etc.

El públic, el boníssim públic de Barcelona, en lloc de protestar, reia de cada incident, com si allò en lloc d'un torneig fos una pel·lícula de Stan Laurel i Oliver Hardy, però a un altíssim càrrec de l'Exposició, que era a la llotja presidencial, no li semblà bé aquella falta de consideració per una cosa tan seriosa i tan cara, i dirigint-se a la Infanta digué:

— Estos catalanes siempre tan mal educados.

La Infanta no s'ho acabà de creure, i contestà amb molta suavitat:

— ¿Cree usted?... quizá, quizá un poquito de desorganización.

Nobles i innobles

Sort en tenim que les persones de sang més blava es preocupen dels problemes vitals del país i així podem anar tirant. Prova d'això són els importantíssims acords presos en l'últim Congrés, celebrat a Barcelona, de «Heràldica y Nobleza a fuero de España», entre els quals destaca el d'haver descobert un dels enemics pitjors que té la societat i una de les institucions més nocives per a la vida dels pobles, a la qual amb valentia i decisió exemplars, els Nobles han proscribit del seu si, foragitant-la de la seva comunitat i condemnant-la a una mena d'exili espiritual.

Aquest ésser menyspreable i perillós és... el metge.

Sí, senyors; el metge, i si volen convèncer-se'n vegin una de les proposicions presentades en una de les sessions del referit congrés, no recordem si pel senyor Génova o per un noble per l'estil, en la qual es demana: «Sean rechazadas y proscribas, como plebeyas y viles, las peticiones de ingreso a cualquiera de las Ordenes Militares en las que el aspirante o sus ascendientes, hasta la tercera generación, hayan sido médicos o practicado la medicina, por haber con ello comerciado con carne al igual que los oficios dichos deshonrosos para el caballero.»

Els oficis «dichos deshonrosos» eren, segons les regles de les Ordres, el de carnisser, cansalader i botxí.

Equilibri

Berenguer no suprimeix encara la censura de premsa, però en canvi ha ampliat les facultats de la censura cinematogràfica. Deu ésser la llei de les compensacions.

L'avocat del Sr. Viura

Hem rebut una carta del defensor del senyor Viura, l'avocat Andreu Sierra, que vol que la publiquem perquè diu que ho mana l'article 789 del Codi Penal. Per la seva extensió no la podem donar avui, però mirarem d'encabir-la en un número pròxim perquè, encara que es tracta d'una carta injuriosa, en la qual se'ns diu falsaris, no podem privar al senyor Sierra del seu dret que la injúria sigui pública.

Per altra part, es fan en aquesta carta unes confessions polítiques que fóra sensible deixar-les inèdites. La modestia de la personalitat del senyor Sierra no és motiu per privar-lo de fer prosèlits.

Piquiponiana

Al banquet celebrat fa uns quants dies al Ritz en honor dels arquitectes de l'Exposició, el senyor Pich i Pon hi tenia un lloc reservat.

En veure, però, que En Maynés ocupava el seient destinat al representant de l'Ajuntament, el nostre home va rebellar-se i se'n anà a sopar a una altra saleta veïna, del mateix Ritz.

L'orgue piquiponà va explicar l'endemà la rebequeria del patró. «Quan no va l'alcalde a un acte — escriu en mala prosa —, la representació de l'Ajuntament correspon al primer tinent, i si aquest no hi és, al segon.»

Al cap d'uns dies va tenir lloc al mateix Ritz el sopar en honor dels arquitectes de l'exposició. Aquell dia el senyor Pich va poder ocupar el seu lloc, com en temps de la Dictadura, amb gran desconsol dels cambrers, als quals la rebequeria de l'altre dia havia omplert de satisfacció.

— Menys mal que potser el sentíem parlar — deia un d'ells per consolar-se.

El dret d'associació

Totes les entitats polítiques constituïdes estan passant unes hores de febre. A més a més se'n constitueixen moltes de noves, unes verament útils i altres adherides a partits fantasmes.

Aquesta febre crea un problema: trobar noms adequats per als nombrosos centres, partides i fundacions, perquè sembla que en el ram no queda res per inventar.

Per si algú, tanmateix, pogués inspirar-s'hi, ens permetem d'estampar ací la denominació d'una entitat política vuitcentista, la qual ens va vagar de descobrir fa poc registrant paperada: «Centro Antidinacomo-politèrapico y Oblectoeruditófilo».

Va existir cap allà als anys felïços de 1870, i s'estatjava al núm. 10 del carrer de Fonollar. Sembla que els adherits eren republicans.

Amagueu les criatures

Xavier Regàs donà dies passats una conferència a Poble de Lillet. Hom li féu, com d'habititud en aquests casos, una «reclame» magnífica. Sortia tot allò de «culte publicista», «jove advocat», etc. L'advertiment final, sobretot, era destinat a preparar-li l'èxit: recomanar als pares de família que no duguessin a l'acte els infants.

«La Publicitat» ha canviat de pis...

... i s'està a la Granvia, en un local gairebé senyorívol. La casa, però, té l'inconvenient lleu d'ésser d'arquitectura modernista. Tot són flors, penjarolles, arabescos i corbes. L'escala és doble: una de «princípal» fins a l'Idem, també idem, i una altra de vulgar.

Àngel Ferran anà dimarts passat a visitar el nou estatge. Però s'equivocà, i va agafar per l'escala de luxe. Un cop al pis, trobà aquesta separada de la bona per una baraneta decorativa. Com qualsevol marrec, va saltar-la amb ulleres i tot per mandra de tornar enrera.

Un termòmetre sospitós

En ésser detingut el doctor Baltà, van fer-li un escorcoll a casa en presència seva. Un dels objectes que cridà més l'atenció dels funcionaris fou un regle de càlcul. Tot era fer-lo anar, fer-lo anar, i vinga examinar-lo pels quatre cantons. A l'últim, un confident, cialment, abocà a l'orella del seu company (no tan baix, però, que el nostre amic no pogués sentir-lo).

— ¡Mira éste! ¡Hasta tiene un termómetro!

Una sorpresa

Jaume Segalà, president dels Sindicats de Figueres, va ésser detingut governativament en 1924, i s'estigué dos anys entre reixes. En agafar-lo, se li endugueren una seixantena de volums. Després l'interrogaren:

— ¿Qué oficio tiene usted?
— Jovero.
— ¿Y cómo tiene usted tantos libros?
— Yo me creí que por lo menos sería maestro de escuela!

Converses de carrer

Davant del Cafè de la Rambla, quan tenien exposat aquell senglar viu dintre d'una gàbia, vam sentir aquest diàleg entre dues dones que hi badaven:

— Saps això què és?
— Què?
— Sí, dona: és allò que en diuen jamón serrano.

LES DIADES D'AQUESTS DIES

— Panna? Massa poc! així aprendrà a respectar les diades.

Diferència

El Dr. Eduard Alcobé, catedràtic de Física a la Universitat de Barcelona, té una certa inclinació a intercalar records de la seva joventut en les seves explicacions de l'assignatura.

Una vegada va dir: *Cuando yo fui a París... i fent un parèntesi aclarí: Entonces la juventud se dividía en dos clases: los que habían estado en París i los que no habían estado.*

"Eheu, fugaces"

Un altre dia, el mateix Dr. Alcobé digué als alumnes:

— *Ustedes recordarán perfectamente que hace unos veinte años...*

Com que, tret d'algun veterano, els alumnes de física no solien tenir més enllà de disset o divuit anys, llur sorpresa s'exterioritzà una mica sorollosament. Restablert la calma, el Dr. Alcobé es volgué justificar:

— *Es que para mí veinte años ya no son nada.*

La U. P. i la Física

Aquesta del Dr. Alcobé és més recent, com no costa gens de veure. Explicava les unitats elèctriques i deia que els diversos sistemes d'aquestes s'abreuen amb les inicials corresponents:

— *Así, el sistema de unidades cegesimal se suele notar abreviadamente por C. G. S., el de unidades electrostáticas, U. E. S., y el de unidades prácticas no se lo digo porque se reirían ustedes.*

Fou llavors precisament quan tota la classe es posà a riure.

La conquesta de l'aprovat

L'altra setmana, els alumnes de la càtedra d'Infància, de la Facultat de Medicina, van homenatjar amb un sopar al seu professor senyor Martínez Vargas, perquè s'havia sortit bé d'una malaltia terrible. Al sopar hi van anar elements que no tenien res a veure amb l'homenatge i que ni tan sols havien pagat el tiquet. L'homenatge, tot emocionat, va donar les gràcies i es desfeu en tals elogis de tot el que és català, que els reunits ja es preparaven per si es declarava separatista convingut.

A la sortida li van saber correspondre amb la mateixa moneda, i quan l'automòbil del catedràtic ex-rector ja passava per l'altra banda de la Rambla, se sentien encara les veus dels alumnes que l'aclamaven: *Viva el médico de Moscov!*

Conviccions sòlides

L'endemà d'aquest homenatge, els alumnes estaven tots tristos. Què havia passat? Molt senzill. El catedràtic no tenia la llista dels que hi havien assistit, i per tant a l'hora de la qualificació de fi de curs, no podria distingir els que li van anar a fer l'aleta amb els que preferiren quedar-se a casa.

Però com que n'hi ha que totes se les pensen, aviat van tenir la solució. Consistí en l'acord que prengueren de regalar-li un pergamí, en el qual constarà (amb lletra ben clara i ben llegible) les signatures de tots els assistents.

"Defendella y no enmendalla"

Dies enrera l'ABC tingué una «gaffe» d'aquelles que poden passar a qualsevol diari. Publicà una «fotografia de Calais (França)», posant al peu: «Calais (Estados Unidos)». Es tractava d'una manifestació feta davant l'Ajuntament pel veïnat de l'esmentada població francesa com a protesta contra els nous aranzels nordamericans que perjudiquen la seva renomada indústria de randes.

Un lector avisà, mitjançant una postal, el diari madrileny, i aquest, en lloc de callar o de rectificar, contestà amb una nota vessant suficiència, en la qual coplava la mitja dotzena de ratlles que l'Enciclopèdia Espasa dedica al Calais de prop de Washington, augmentant només en uns quants centenars la xifra d'habitants que dona l'Espasa, perquè els volums corresponents a la lletra C ja fa anys que són publicats.

Però digui el que vulgui l'infalible ABC, la manifestació i la fotografia de l'ABC es referien al Calais francès, i per aquells dies els diaris il·lustrats de França publicaven la mateixa foto o altres de semblants, i a més a més amplies informacions sobre l'afer que havia motivat la manifestació.

ELS GRUPS ESCOLARS DE L'AJUNTAMENT

D'ençà que ha estat substituït l'Ajuntament de la Dictadura que s'observa una extraordinària revifalla en l'afany de treball a les oficines de la Delegació Municipal de Cultura. Aquell negociat ensopit que només es conservava per a tapar les fórmules, però d'on feia temps havien desaparegut totes les iniciatives, ha reprès la importància i gairebé estem per dir la transcendència que tot organisme que estimi el seu prestigi ha de concedir-li forçosament i que els sis anys d'analfabetisme imperant li havien restat.

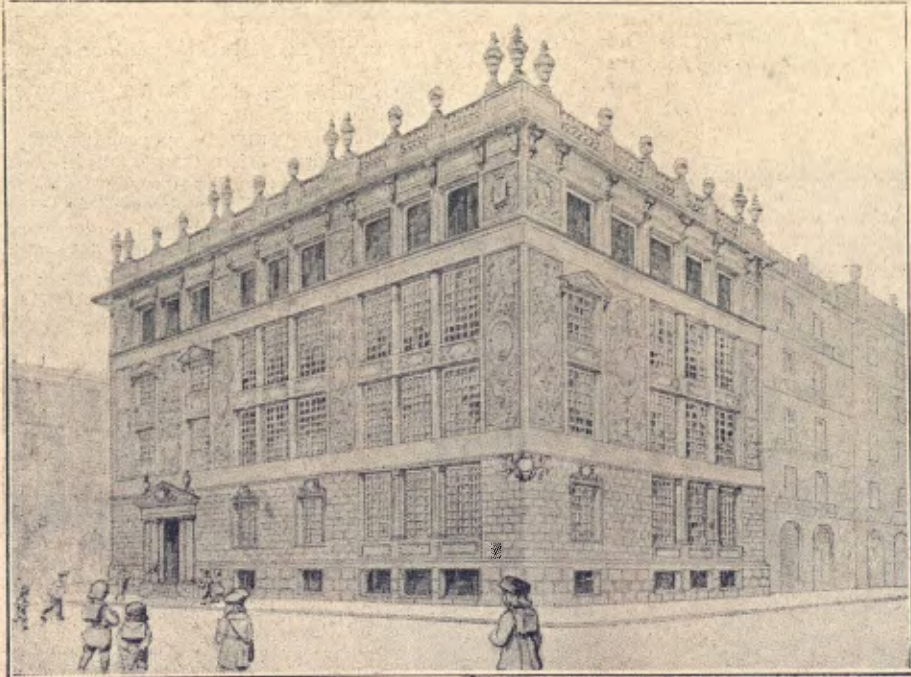
Escola Lluís Vives, aixecada a Sans, prop de la Riera Blanca, en el lloc conegut per Can Riús. Exit magnífic de l'esforç fet per les entitats populars d'aquella barriada l'any 1918 per tal d'aconseguir que hi fos bastit un dels grups escolars, al qual es donà el nom de Lluís Vives en memòria del gran pensador que tant s'esforçà en qüestions relacionades amb l'educació. Edificat sobre un espai de 120.000 pams quadrats, dels quals 9.000 són per a patis d'esbarjo, hi podran concórrer 900 alumnes.

exigències que se senyalen constantment en la pedagogia pràctica, que el més lleuger desmai en la tasca que s'havien emprès els Ajuntaments populars, ens portaria a un retrocés sensible.

Ja en el Consistori de l'any 1905, els regidors Eusebi Coromines, Juli Marial, Jaume Carner, Josep Rogent, Ot de Buen, J. Puig i Cadafalch, Josep Serrallera i Manuel Fabra, tingueren una visió de les exigències que en aquest ordre es plantejarien a la Barcelona de l'endemà — que és la d'ara — i per això recabaven de l'Estat els mitjans necessaris per a fer 25 grups escolars. Tal volta que en aquell moment va voler-se donar massa abast al programa, car la seva mateixa excessiva amplitud exigí al cap de pocs mesos determinades reformes i més tard, amb el famós pressupost de cultura de l'any 1908 que l'ofuscació reaccionària va desfer totalment, es donà un seriós cop en el procés ascendent a aquell important problema cultural.

I així es donà el cas lamentable que no fou fins l'any 1917, que l'Ajuntament acordà iniciar en ferm l'obra cabdal d'aquest important aspecte; pel maig d'aquell any, va plantejar-se la utilització del llegat de l'enginyer Angel Baixeres, per a edificar en un solar de la Via Laietana el grup que porta el nom de l'autor de la Reforma interior i que en morir, l'any 1892, havia deixat mig milió de pessetes amb l'exclusiu objecte de construir un edifici escolar, el qual va ésser inaugurat l'any 1921.

En l'any 1918, fou quan es va pendre l'acord d'estudiar les possibilitats d'establir a les platges l'Escola de Mar, edificada més tard vora dels Banys Orientals (Barceloneta), un dels esforços més seriosos i ben endegats que s'han fet en aquest sentit i que Barcelona ignora gairebé per complet

En la premsa diària apareixen ja amb certa freqüència les notes informatives de la Comissió de Cultura, precursors d'una major activitat que per força haurà de pendre tantost les coses rutllin com cal i que suposem augmentarà d'una manera decisiva, així que els representants del poble, elegits per sufragi, vagin a l'Ajuntament, sigui el que es vulgui el partit que obtingui el mandat popular.

A l'actual període del govern de la ciutat que no pot tenir més missió que tornar a la normalitat l'enrenou produït pel règim de la Dictadura, és possible que correspongui veure realitzats un dels majors motius de satisfacció. Ens referim a «la mise en valeur» dels grups escolars que, obra dels Ajuntaments populars, ja estan enllestits i els quals constituïran un dels orgulls de la ciutat quan pugui veure's en llur total funcionament.

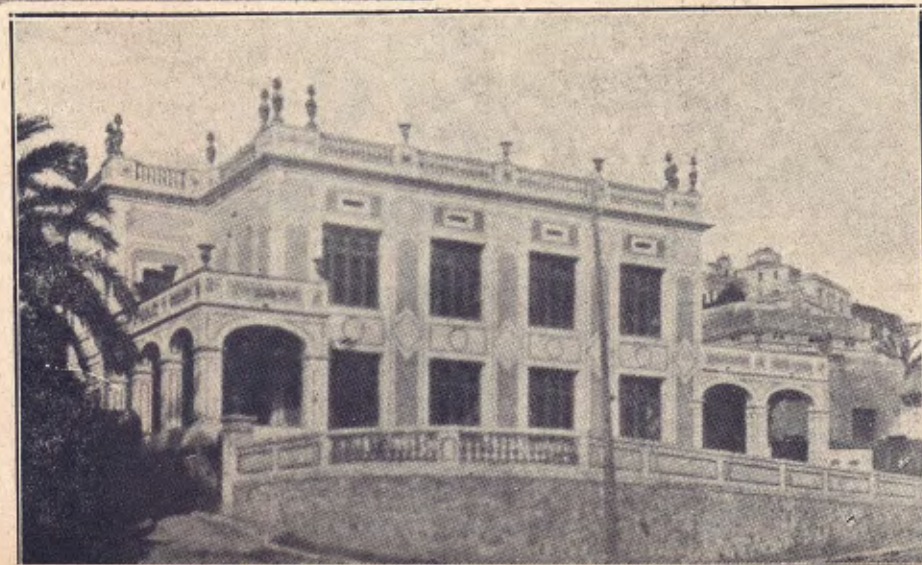
Són els següents: Escola Pere Vila. El llegat de 700.000 pessetes que deixà aquell home altruista i generós al qual la seva llarga estada a Amèrica no féu oblidar mai la terra on va néixer i sobretot les dificultats que per a les famílies pobres representava portar llurs fills a l'escola, ja és sabut tots els tripijocs que hagué de sofrir. En l'adveniment dels homes de la Dictadura el Grup estava a mig fer (Saló de Sant Joan) i algú va pretendre utilitzar-lo per a caserna central de bombers. Les obres restaren deturades gairebé tres anys. Ara, però, se'ls dona un gran impuls i tot fa creure que els 1.400 alumnes que hi tindran aixopluc podran disfrutar-ne a no trigar molt.

Escola Ramon Llull, construïda en els terrenys del lloc conegut per «Convent dels gossos» a la Diagonal i Consell de Cent. Solar d'un perímetre de 124.858 pams quadrats, dels quals són per a patis de joc 82.480 pams quadrats i edifici amb cabuda total per a 1.200 alumnes.

Escoles Milà i Fontanals i Lluïsa Cura, construïdes en l'antic convent de les Mínimes (carrer del Carme).

Prenent peu de les 193.000 pessetes que pertocà a l'Ajuntament pel llegat que deixà la generosa senyora Lluïsa Cura i Fariols per a obres d'ensenyament, s'acordà que la part de l'escola de nois fos dedicada a homenatge del polígraf Milà i Fontanals.

El grup, construït sobre un solar de 82.364 pams quadrats, dels quals 41.887 corresponen a patis de joc, tindrà capacitat per a 1.000 alumnes.

A dalt: Escola Baixeras. A baix: Escola de «La Farigola» (Vallcarca)

Escola Baldori Reixac, nom de l'il·lustre pedagog que l'Ajuntament d'ara ha donat a les construccions instituïdes pel de la Dictadura en compliment a una de les ordres rebudes de Madrid, i per a la qual cosa aprofità el palau que havia servit de residència a la família dels Güell abans que el Parc passés a propietat de la ciutat.

L'Ajuntament dictatorial que cal reconèixer que en qüestió d'obrir vies i avingudes era d'una magnificència enlluernadora i mai igualada per cap dels populars, en canvi en aquest punt concret no va tenir la pretensió d'espantar a ningú i ho planejà molt per sota dels seus accessors. L'escola té cabuda per a uns 500 alumnes.

Així i tot, sempre són més 500, que cap. Són doncs en total, uns cinc mil alumnes dels dos sexes que podran aplegar-se als grups escolars nous si, com és de creure, estan en condicions de funcionar molt aviat.

El cor se'ns en va, pensant en el nombre de coves infectes que avui encara serveixen d'escola i que quedaran desallotjades amb el traspass dels alumnes que avui les poblen, als grups nous.

Es evident, però, que l'allotjament d'aquests cinc mil alumnes no resol d'una manera absoluta el problema. No sols per l'augment de la població, sinó per les noves

la influència benefactora que exerceix damunt la infància que acull. L'Escola de Mar sembla que ha estat un dels casos més típics de la desídia, de la indiferència, que els homes de la Dictadura sentien envers un dels problemes més apremiants de la ciutat, però avui hom té motius per creure que, lluny d'anar rebaixant importància a aquesta benemèrita institució, el seu nombre serà augmentat en consonància a la població escolar barcelonina.

Data també de 1920 el trasllat a la formosa finca de Vila Joana, de l'Escola de Sord-muts i Deficients i no hem d'estendre'ns en les Escoles de Bosc, les colònies escolars, i altres exemples d'actuació dels Ajuntaments populars, des de 1908 i que, a no ésser la interrupció marcada pel cop d'Estat, hauríem vist multiplicar-se.

Sortosament avui som lluny d'aquelles campanyes estridentes que tingueren el de fer parlar molt per a deixar en oblit el que era essencial: Reivindicar per al poble l'ensenyament que ha de donar-se als seus fills.

Avui ja tenim la sort de no haver-nos de deturar en aquests aspectes primitius, puix tots els sectors hi coincideixen plenament.

Enlitr l'ensenyament aportant cada vegada una major riquesa pedagògica que les exigències del progrés social comporta, és dignificar la ciutat tota.

Cal creure també que no es repetiran els casos lamentables que ara hem viscut per obra i gràcia dels regidors del senyor Romeu, com són per exemple, no interessar-se pel llegat d'un milió de pessetes que per a ensenyament va deixar l'ex-alcalde senyor Josep Collaso, ni que hom volgués acceptar un altre llegat (de la família Guarro), perquè es feia en català i altres vergonyes semblants, que tant com una desídia per a la ciutat, hauria constituït un rebaix per a ella, si mai, en cap moment, els ciutadans s'haguessin identificat amb homes així, ni a títol tan sols de regregrament en uns carrers ben il·luminats o unes llargues vies asfaltades.

VICENTS BERNADES

Una aclaració

El Sr. Ledesma Ramos ens prega la publicació d'aquesta carta que ha dirigit a Josep Maria de Sagarra.

Querido amigo: Breves líneas para protestar de las frases que el señor Planes me atribuye en MIRADOR de la semana última. Ni yo pude decir esa grosería contra usted, a quien considero la más valiosa adquisición de amistad que realicé en Barcelona, ni me explico cómo el señor Planes me la adjudica. Asimismo es absurdo que yo admire — ni tierna ni secamente — a Eugenio d'Ors, a quien sabe bien todo el que me lea he combatido en varias ocasiones y no tolero intelectualmente.

Le saluda su afmo. amigo.

8 abril 1930.

L'APERITIU

Sobre l'arribisme. — En les hores de vaguetat i pèrsa que els homes acostumen a destinar a seure, a xerrar i a ingerir líquids excitants, es tracten tota mena de temes que van de la corda fluïda de la sensualitat a l'explosió de les vanitats més dolces, passant per aquells minuts de xacal que portem dins, i que consisteix a deixar les amistats i les coneixences com allò que vulgament se'n diu un drap brut.

En les converses baronils s'acostuma a apuntalar el menyspreu a l'esquena de certs subjectes que es dediquen a una desinflada i pintoresca egolatria; són atacats també els que viuen d'una manera inconfessable, els que es roseguen les ungles, o duen la camisa d'un color decididament pornogràfic. Però els que solen rebre més són els que la gent en diu arribistes.

No se sap ben bé per què, però l'arribisme és una de les formes de remenar la cua que produeix un tant per cent de bilis més crescut en el fetge de les persones donades al lirisme i que contemplen tímidament el botó que està a punt de caure de la pròpia americana.

Tot arribista, entre les moltes coses que pugui despertar, n'hi ha una d'important que és l'enveja. Es curiós pensar que en el món que vivim, si mengem una carn acceptable, si els quatre arbres que tenim al carrer de casa estan relativament ben cuidats, si el gel que ens tirem a la beguda és translúcid i ben constituït, ho devem en bona part als arribistes. Si no hi haguessin arribistes en aquest país i en els altres països, l'essència entraria dintre els automòbils per mitjà d'una regadora, i el que es volgués menjar una costella de porc tindria d'anar a caçar el porc en una selva p. r. civilitzar, en la qual els sàtirs i les nimfes es dedicarien a l'amor sense cap mena de distinció ni d'educació. Els arribistes fan marxar el món al mateix temps que fan marxar el propi estómac, i és precisament per això que nosaltres, les persones més inclinades a la mandra, els tenim enveja, més que pel bé que guanyen ells, pel bé que fan guanyar els altres, perquè està descobert que nosaltres encara que no vulguem som uns altruistes salvatges, i per allò que sentim més admiració és precisament pel sacrifici.

Ara bé, l'arribista és considerat com un individu d'una moral una punta avariada, d'una pell com de maleta de luxe. I això per què? Per sobre els motius particulars que pugui haver-hi, jo no deixaré de creure que un dels motius principals és l'enveja. Se'm dirà que la meua apreciació és falsa, però jo sostindré que en aquest món una de les coses que costen més és ser un arribista, un arribista d'aquells que un hi pot pujar de peus, i que pot estar segur que mai no el farà quedar malament.

Per ser arribista es necessiten unes condicions de voluntat, un esperit de sacrifici immens. Hi ha qui pensa: «Fulano de Tal fa tal cosa i tal cosa perquè és un arribista», i no li importa doblegar l'esquena, ni rebaixar la dignitat pròpia, ni haver de fer tots els papers de l'auca. «Anem a pams, senyors — jo contestaré el que opini d'aquesta manera —, vostè sap el sacrifici que costa a Fulano fer totes aquestes coses considerades indignes? No hi ha un renunciament, no hi ha fins una certa humilitat desesperadament impressionant?» El meu interlocutor continuarà amb arguments, que semblaran incontestables, però jo seguiré defensant les intencions, els fins i les possibilitats meravelloses del Fulano determinat. I a la fi és possible que ni l'un ni l'altre tinguem raó, o que la tinguem tots dos, perquè és cosa sabuda que en aquest món la veritat és una cosa tan relativa, com la moral o com la manera correcta de menjar els espàrrecs.

A més a més cal considerar que l'arribisme té una complexitat de formes que fa rodar el cap. Per exemple: En una habitació hi ha quatre senyors asseguts en quatre cadires, i al mig de l'habitació hi ha una taula i damunt de la taula hi ha una cartera plena de bitllets de banc. Suposem que un dels quatre senyors fa creure als altres que la cartera és buida i que no té cap valor, que els altres s'ho creuen, i aleshores ell s'aixeca, agafa la cartera i se la fica a la butxaca. Aquest senyor és un arribista. Suposem que dels quatre senyors n'hi ha un que amb una pistola mata els altres, i quan els té estirats, s'aixeca de la cadira i agafa la cartera amb els bitllets. Aquest senyor, a més a més d'un criminal, és un arribista. Suposem que un dels quatre senyors s'aixeca tranquil·lament de la cadira i agafa la cartera i se la queda, perquè els altres han tingut mandra d'aixecar-se i s'han estimat més seure. Aquest que s'ha aixecat també és un arribista. És el cas més corrent, més natural de produir-se l'arribisme en el món que nosaltres vivim.

L'arribisme, més que un problema d'ordre moral, és un problema de mandra, un problema gairebé fisiològic. I com que la mandra és una cosa tan bella, tan ben intencionada, i reserva unes delicadeses tan excitants, resulta que nosaltres sense voler sentim una mena d'antipatia per aquests assassins de la mandra que es diuen arribistes. Hi ha una reacció estomacal que fa que se'ns desperti una enveja desesperada per tots els *grimpeurs*, hi ha una reacció angèlica que fa que sentim un menyspreu acusat pels arribistes. Això ho volem tapar amb raons d'ordre moral, amb arguments de dignitat hipersensible. En el fons dels fons tot és biologia de la més barata.

Naturalment que algú em dirà que l'arribista, a més a més d'una gran activitat, necessita un temperament, una «mentalitat». I jo em guardaré prou de negar-ho. I algú encara apretarà més i em dirà que molts treballen, s'escauen i hi deixen la pell i no arriben mai enlloc. I jo contestaré que això no contradiu cap dels meus arguments, perquè ja és sabut que el món està ple d'injustícies i de contrasentits.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

PA DE VIENA
ESTEVE RIERA

Per visitar les Exposicions de Barcelona i Sevilla

així com Saragossa, el Monestir de Pedra, Madrid, Écija, Còrdova, Granada, Serra Nevada, Murcia, Alacant, Alcoi, València, Castelló, Tarragona

Pròxima sortida: el 25 d'abril

Pròximes Excursions en Autocar Pullman

(proveït de calefacció per aire) que amb tota garantia organitza

VIAJES MARSANS, S. A.

15 dies de deliciós viatge, comprenent-hi tota despesa d'allotjament i pensió en els hotels citats a continuació, així com propines, impostos, etc.

per Ptes. 775, per persona

LLEIDA: Palace Hotel.
SARAGOSSA: Hotel Universo y Cuatro Naciones.
ALHAMA DE A.: Hotel Termas Pallarés.
MADRID: Hotel Nacional.
VALDEPENYAS: Hotel La Paloma.
CÒRDOVA: Regina Hotel.
ÉCIJA: Hotel Comercio.
SEVILLA: Hotel París.

ANTEQUERA: Hotel Infante.
GRANADA: Hotel Alameda.
BAZA: Rest. Queens Victoria.
MÚRCIA: Reina Victoria Hotel.
ALCOI: Hotel Continental.
VALÈNCIA: Palace Hotel.
CASTELLÓ: Hotel Suizo.
TARRAGONA: Hotel París.

Totes les habitacions exteriors amb aigua corrent i calefacció

IMPORTANT. — Els turistes poden agregar-se des de qualsevol punt dels indicats. Les Sucursals i corresponents de VIAJES MARSANS, S. A., en les ciutats poblacions, així com les direccions dels indicats hotels donaran tota classe de referències a qui ho solliciti.

Què és la neurastènia?

Els excessos de tota mena, els disgustos i contrarietats donen lloc a una debilitat del sistema nerviós, que es tradueix en insomnis, falta de gana, vertigens, malestar, símptomes tots de neurastènia, que són vençuts amb tanta major rapidesa com més de pressa és atacat el seu origen amb l'energic reconstituent FOSFO - GLICO KOLA DOMENECH, que en pocs dies torna el benestar i els desigs de viure.

RAMON BES & C.^a

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Agallors, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA
Teléfono 15524 - Apartat 896
Direcció telegràfica: DANIBES

El Gest del Profeta

Un profeta, un sant, un «mahatma», seguit de 82 deixebles, tots semi-nusos, corats i secardins, s'atansa una matinada cap a la mar. Una gernació immensa els envolta i va arribant incessantment. Grans autobusos — la realitat sovint és anacrònica — descarreguen tones de místics. El sol ixent de la India tropical enlluerna el llevant de l'escena.

De sobte, el «mahatma» s'acota a la riba i cull un grapat de sal; l'enlaira entre els seus dits i entra al seu «bungalow» acompanyant de l'esposa. La multitud, religiosament recollida seguint l'exemple del mestre s'acota i cull la sal marina. D'altres, amb gíbrells i calderons, abasten aigua de la mar; la bullen i n'extreuen sal. La gavella de la sal ha estat violada. Anglaterra, per ara, deixa fer. Ni un sol agent de policia ha vingut a profanar la cerimònia quasi-religiosa.

Amb aquesta mena d'acte d'un culte panteístic, Gandhi comença la seva revolució, no violenta, de desobediència civil. D'ençà del congrés de Lahore, que va ser comentat al núm. 50 de MIRADOR, les masses indústiques havien deixat passar llur festa nacional, 26 de gener, sense altra activitat que quatre cavalcades i quatre batusses. Baralles de comunistes i nacionalistes a Bombai. La bandera roja contra la tricolor. Baralles religioses a Delhi. Assalt d'una mesquita. Podia creure's fracassat el moviment nacionalista. Però, donant un caient místic a la seva propaganda política, Gandhi ha conseguit sotraguejar fortament l'opinió. El seu gest simbòlic, aquell grapat de sal tingut enlaira entre els dits, convenç les masses il·lustrades de l'Índia més que totes les prediques basades en les idees generals de llibertat, igualtat, etc... llocs comuns de la cultura occidental.

L'Anglaterra n'està seriament capficada. Sense dubte, fent bullir sal i collint-ne d'una manera rudimentària a les salines, no poden afectar seriament el monopoli dels anglesos, car haurien de donar l'abast a no menys de 300 milions de persones — cosa matemàticament impossible. Però el perill està dins de l'ànima del símbol.

I, sobretot, hi ha l'aspecte polític de la qüestió. Gandhi ja pot predicar la no-violència; però la seva activitat no deixa de ser: allò que, clar i català, se'n diu de «busca-raons». I això sempre deriva cap a la violència; perquè és moralment impossible que les masses no s'exaltin i fugin de tot control, encara més fanatitzades per lluisors místiques; i, també és moralment impossible que la policia no es deixi anar una mica massa en la forma de la repressió i n'hi ha prou amb una espurna per a encendre un gran foc.

Recordeu, si no, que pocs anys ha, les primeres propagandes de la revolució pacífica, basada en l'amor universal, dèria constant del profeta, van acabar — com retreu William Martin al *Journal de Gènevè* — amb l'assassinat en massa de 21 policies. La revolta de Gandhi és una vera revolució.

ció: del gest del profeta pot dir-se aquell vers de Joan Maragall adreçat a una russa que cantava la catalaníssima cançó de Sant Ramon Non-nat, fill de Vilafraça:

«Si sap lo que diu — no sap lo que alcança».

Tota causa de llibertat és simpàtica. Ara, que, mirant el cas de la India, és difícil d'esbrinar la complexitat dels elements que hi intervenen. La India comença per no haver format mai cap unitat política, ni haver gaudit d'independència. És evident que la

MAHATMA GANDHI

seva voluntat de ser, la consciència progressiva que pren de si mateixa, de la seva personalitat, fatalment la duran a ser una i independent. Però Anglaterra, de totes les maneres, hauria estat la principal obrera d'aquest miracle. Ella ha dut a la India un sentit d'organització i una educació cívica i moral innegables. I, encara, avui en dia, és molt difícil de negar que el tractament podria durar un xic més. Potser per tal que s'acabi de formar la India, per interès de la mateixa llibertat i cohesió de la nació industrial, convé que durin els seus tractes amb Anglaterra. I, quan s'hagin d'acabar, que no fineixin bruscament, si no d'una forma gradual. Anglaterra, sota aquest aspecte és una nació que ofereix totes les garanties. Les seves antigues colònies, convertides en dominis, ho diuen ben clar.

Naturalment, això no pot convenir a la mentalitat d'un profeta, àvid d'absolut. Però no hi ha dubte que ha de pesar força dintre de l'ànima dels polítics indús, que han d'acomodar l'ideal a les realitats del seu poble.

Són ells, en efecte, els que han d'obtenir que el moviment pugui ser no-violent, que pugui triomfar sense efusió de sang. Ells, i no les prediques, poden obtenir-ho.

Car, perquè un gest d'un profeta, pur d'intencions, un gest inofensiu, no desfermi torrents de sang, calen els esforços intel·ligents i coordinats d'almenys un miler de cervells polítics, menys clarividents, però més flexibles; més humans, i no tan divins.

ROSEND LLATES

mirant a l'ora

Pilsudski i el Parlament

Tothom coneix els atacs de Pilsudski al Parlament polonès, quan aquest pren un acord contrari als seus desitjos.

Pilsudski, dictador que actua sovint entre bastidors, voldria sotmetre el Parlament a la seva voluntat, però poques vegades exposa el que vol i el que pretén. Es limita a llançar anatemes contra la institució parlamentària.

Ara, quan la crisi polonesa, Pilsudski va poder esbravar-se una mica. Després dels incidents que es van produir a l'obertura de la Dieta, l'últim novembre, les seves relacions amb el seu antic partidari, el president socialista Daszynsky, eren molt tívants.

— És un home malalt — deia Pilsudski — al cap d'una institució d'incurables.

Pilsudski, no fa gaire, en un article, aduïa les raons per les quals no creia possible formar un govern que actués d'acord amb el parlament i explicava el seu odi a aquest.

Quan era jove — deia Pilsudski — volia disciplinar-me a les coses més extravagants. Es així que un dia vaig posar-me al davant un plat d'excrements i vaig dir-me: «Et menjaràs això». Però aquesta experiència fou superior a les meves forces. El mateix em passa amb una col·laboració amb la Dieta.

El nou govern alemany

Brüning, el nou canceller alemany, quan va formar govern era un home desconegut del gran públic. Però al primer contacte amb el Parlament ha donat la impressió d'un gran polític.

Brüning pertany a la mena de polítics que en podríem dir realistes, és a dir, que per damunt de les conveniències de partit volen practicar una política de realitats.

Pren la política per una gran administració — deia d'ell un dels seus col·legues del partit centrista.

A més a més, Brüning, que està graduat en quatre universitats, és un gran treballador.

— No he vingut a fer grans discursos — va dir en pujar al govern —, sinó per resoldre dificultats. No sóc un rossinyol, sinó una formiga. Una formiga, això sí, d'una reunió electoral.

Alemanya ara espera veure els resultats de la seva feina.

La gran novetat del govern Brüning, ha estat la participació dels nacionalistes, contra el parer de Hugenberg, el cap del partit.

— És un govern en el qual hi ha traidors i dissidents — deia Hugenberg, referint-se als dos ministres nacionalistes, Treviranus i Schiele —; no li donaré la meua confiança més que amb comptagüets.

Treviranus, advocat i periodista, fa temps era un dels caps de l'oposició, dintre del mateix partit nacionalista, contra Hugenberg, fins que se'n va separar per formar un grup dissident junt amb altres quinze diputats.

— Hugenberg vol ser dictador — deia en aquella ocasió —, però jo segurament seré ministre abans que ell.

I ha tingut raó.

L'altre diputat que forma part del govern es el Dr. Schiele, president del Landbund agrari. El Dr. Schiele, com Brüning, és partidari també de la política de realitats.

— Schiele — deia un diputat nacionalista — no és tan monàrquic com alguns pretenen. Abans que tot, representa interessos materials. El que li interessa no és que torni Guillem II, sinó el preu del blat i del bestiar. I el que li fa més por no és l'esclavitud d'Alemanya per haver adoptat el pla Young — que sobre això ja sap els avantatges que porta —, sinó la invasió dels polonesos. És precisament per això que els nostres diaris li diuen «Schiele — vida cara».

Una frase de Briand

Grandi, el representant d'Itàlia a la Conferència naval, en totes les reunions s'ha limitat a mantenir el seu criteri de la paritat naval, i no ha passat d'aquí.

Preguntada a Briand la seva opinió sobre Grandi, respongué:

— És un home de poca conversa.

La nova guerra

Es diu que aquest serà el títol d'un nou llibre que prepara el general von Seeck. Hi deura explicar el que ha d'ésser avui un exèrcit i la manera de preparar una nació en vistes a la guerra. I, naturalment, demostrarà que la pròxima guerra no s'assemblarà de res a la passada.

Segons diuen, resumint aquest llibre davant dels oficials de la «Reichswehr», el general von Seeck va dir:

— Volia titular-lo La guerra de demà... però he tingut por d'equivocar-me de dia.

Un nou país independent?

Enguany s'escau el millenari de l'Allting, el primer parlament islandès. Enguany, també, s'escauen els centenaris de la independència de Grècia i el de la Bèlgica, i qui sap si aquest mateix any serà independent Islàndia, lligada a Dinamarca, des de 1918, per un estatut d'unió que ha de restar en vigor fins 1943, però l'abolició del qual és preconitzada pel senyor Arnorson, membre de la comissió islando-danesa, professor de dret a la Universitat de Reykjavik, el qual vol aprofitar les festes de l'esmentat mil·lenari per donar més força al moviment separatista que existeix de debò a Islàndia.

A veure si els islandesos esperaran els tretze anys que els resten d'unió, segons l'estatut, per pendre una determinació, o bé s'estimaran més la rescissió del contracte.

Aquest número ha estat passat per la censura

AVENTURERS DE LA VIDA

D'aventurers en surten també en temps de pau. No tants, però, com en temps de guerra. La guerra és la gran escola de l'aventura. Els dos exemplars més brillants del gremi, Joan Colom i Napoleó Bonapart — català l'un i nét de mallorquins l'altre — respiraren aires de revolta. Casanova — també parent nostre — i el barceloní Ali-Bey el Abassà es formaren en temps agitats. I es comprén. Es només en una època convulsa, caòtica, que un home ardit pot arribar a abastar una corona, si no l'encalla pel camí un casquet de presidari.

Torna a l'Àsia i es posa al davant del rebels contra Amanullah. Què més pot reservar el destí, encara, a una existència tan fol·la?

Josep Klem és de Düsseldorf. El seu primer fet notable és la seva deserció de l'exèrcit alemany, l'any 1913. El segon, la seva deserció de la Legió Estrangera francesa, l'any 1922. Aquesta, però, és motivada i porta cua. De sergent que era, és degradat a caporal. Es passà a l'enemic. Sospitat d'espia, necessita molta eloquència per escapar a l'afusellament. «Sóc amic vostre perquè

Josep Klem (el del mig) al moll d'Alger, a punt d'ésser embarcat a «La Martinière» cap a l'exili de Gúiena

I bé: avui, com sempre, la guerra segueix essent el millor planter. Diguin-ho, si no, les campanyes de l'Afganistan i del Rif, menades per tres aventurers de marca.

A l'Afganistan, del cantó del rei Amanullah trobem l'anglès Lawrence, i del cantó dels rebels l'hongarès Trebitsch-Lincoln. Al Rif, al costat d'Abd-el-Krim trobem l'alemany Josep Klem.

T. E. Lawrence ja es coronà de glòria i de llegenda en la guerra gran. Minyó de 25 anys, simple tinent, organitzà un exèrcit de dos mil beduïns alarbs al davant dels quals entrà triomfador a Damasc. Acomplerta la gesta, refusa la creu de la Reina Victòria i el grau de general — aspiracions supremes de la oficialitat anglesa —, ingressa de bel·nou al cos d'aviació, i roman obscur, envorant el desert, fins que reapareix sobtadament entre «els seus alarbs», a l'Afganistan, comanant les tropes del rei Amanullah.

Al bàndol contrari combat Ignasi Trebitsch-Lincoln, l'ex-presidari europeu que s'anomena a si mateix «l'enemic d'Europa». La biografia d'aquest «rei dels aventurers» requerria volums. Mirarem de condensar-la en poques frases. Fill d'un mestre jueu en un poblet d'Hongria, canvia de religió, aprèn teologia i esdevé predicador estimat a Nova York. Uns escàndols l'obliguen a cabussar-se per a no emergir sinó al cap de tres anys a Anglaterra, com a rector d'Appeldore. L'arquebisbe de Canterbury el protegeix.

L'any 1910 Trebitsch-Lincoln és membre del Parlament anglès. Les terboleses a què es lliura abusant de la seva posició política el forcen a fugir a Rumania, on arriba a director general d'una companyia de petroli. Esclata la guerra i entra a l'espionatge que li costa tres anys de presidi i l'exili a Holanda. Reapareix a Alemanya, és Cap del Servei de Premsa en la revolta de von Kapp i, un cop sufocada aquesta, fuig a Txecoslovàquia i es ven tota la documentació relativa a l'afer. Passa a la Xina, i com a canceller del general Wu-Pei-Fu dirigeix la revolució. Es presenta a Suïssa, i dient-se representant del govern de Canton, intenta un emprèstit de cent milions de francs. L'empresonen. Surt aviat i se'n torna a la Xina. Ingressa en un monestir budista i li arriba la nova que el seu fill serà penjat a Londres per assassi. Marxa a Europa, però no pot entrar a Anglaterra.

els francesos són, també, els seus enemics.» No hi ha millors soldats que els desertors — els militars ho saben prou. I Klem ho demostra. Ha arribat la seva hora. Demana tropes, i combat com un brau. El món és del valent. El seu coratge li guanya l'estima dels cabilenys. Dues ferides, la confiança. És aleshores que el seu estel munta en el cel del Rif. La guerra aplega les càbiles a la mà experta d'Abd-el-Krim. Aquest va organitzant el país de cara a la resistència contra dos fronts i, darrera la muralla de foc, de cara a Europa. Hom parla d'una República del Rif. Klem n'és el puntal més ferm. Es ministre d'affers estrangers, general de l'Estat Major, cap del servei de premsa. Ell porta la correspondència d'Estat en francès i en anglès; ell cura que el contraban els faciliti armes; ell organitza l'artilleria; ell traa les cartes geogràfiques del país; ell redacta fascicles i proclames per als alemanys de la Legió francesa, i s'arrisca a fer-los-hi arribar. Ell ho fa tot. És a tot arreu. És l'home.

El seu geni i la seva ardor li són recomensats. Abd-el-Krim li regala una villa a la costa, unes quantes dones, i l'admet entre els seus. L'alemany obra en conseqüència. Entra a l'Islam, es fa cabileny i adopta el nom de caid ben Hadj. I junt amb els herois nacionals d'aquelles càbiles fa la guerra i la perd davant la força combinada de dos exèrcits europeus. No acompanya al cabdill, que es lliura a la mercè de França, i fuig a les muntanyes. És mal·lia, però no prou. Un capità francès l'atreu amb les seves promeses.

Malalt, portat en una civera, compareix al consell de guerra, a Mequines. Debades reclama que el jutgin com a ciutadà que és del Rif, oficial cabileny, caid ben Hadj, que ha complert el seu deure. El consell jutja el legionari Kem, ni cabileny ni alemany, sinó, simplement, soldat francès «al servei d'Alemanya». Condemnat a mort, escriu a la seva mare i aquesta toca el cor de l'ambaixador alemany a París. La premsa francesa — amb un gest que l'honora l'ajuda, i el President de la República li fa mercè de la vida. És així que, a 40 anys, «envellit i malaltís», segons deia a sa mare, l'ex-legionari Josep Klem, caid ben Hadj, fou embarcat a «La Martinière» i deportat a l'infern de Gúiena.

JOAN ALAVEDRA

Contra

todos los dolores

no hay remedio de acción tan rápida como las tabletas de

CAFIASPIRINA

Sus efectos son también insuperables en las neuralgias, dolores de muelas, de oídos y de las sienes, así como también en los que acompañan a las molestias periódicas de las señoras.

Aumenta el bienestar, despeja el cerebro y no ataca el corazón ni los riñones.

BANCO HISPANO DE EDIFICACIÓN

REAL SOCIETAT COOPERATIVA DE CREDIT
Avinguda Conde de Peñalver, 8 i 10 - MADRID

Casa pròpia, finca rústega, cancel·lar hipotecas, diner per negocis, dots per la vellesa, s'obté subscribint-se al Banco Hispano de Edificació.

Informes: DELEGACIÓ PROVINCIAL - Rosselló, 315 - BARCELONA - Telèf. 70021

**BRILLANTS
TOTS TAMANY
I QUALITATS =**

J. ROCA

**Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2**

Feu fer els vostres gravats en la

UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

LES LLETRES

UNA AMISTAT

Conte inèdit de MIQUEL LLOR

Tot just l'Un i l'Altre han posat els peus a la sala remorosa, ja els sembla que les parets, tenyides d'una ombra tendra, sense noses decoratives per repos dels ulls, els isolen del trasbals de fora els carrers. Perquè és al punt en què comença el silenci quan us adoneu bé del soroll.

L'Un i l'Altre s'enfonsen lentament en l'aire tebi que de seguida vibrarà de plans dels violins dolorosos, de solemnitats del metall amb cants dels violoncels i de l'oboe, ben avaluats per modular les frases més delicades i serenes de l'amor. La ratlla frèvola de la batuta senyalarà en l'aire l'arabesc de qualsevol *allegro* i el solc ondulat d'un *adagio* de Bach; el clam triomfal o tràgic de Beethoven; les insinuacions morbosos de Debussy; els esgarips convulsos de Stravinsky.

I s'escau que l'Un i l'Altre seuen de costat. Part de fora els vidres, la tarda s'apaga lentament, amb cendres i foguerades del novembre i senyals de novenari d'animes als campanars ennegrits d'humitat. Tant a l'Un com a l'Altre, els és plaent d'arrecer-se en la vastitud recollida de la sala del concert, després d'haver vagarejat pels vells carrers sonors de sabates de diumenge, amb les porteres absorbides en lectures de duquesses i lladres de frac; amb la noia roja de galtes que fa tentinejar els pots de la llet; el soldat a l'aguait; la mica de claror a la visera del fanaler; la bufanda de la criatura de menestrels que devora una llinadura estantissa; el cop de porta del fadri ballador. El colze de l'Un topa el de l'Altre en el braç comú de les butaques. Al punt de demanar-se'n excusa, una timidesa inexplicable que es comunica els en lleva el coratge. Afecten una distracció sorridora per no traslluir el desig d'adreçar-se un mot que els bastaria per iniciar la conversa, com solen fer tanta d'altres espectadors que van sols, a la manera dels viatgers en un mateix compartiment.

Una llambregada de baix que tots dos es sorprenen i que els sobta com una indiscreció encara els fa més esquius. Però, sense saber-s'ho, és com si s'haguessin enraonat des de sempre. S'estableix un corrent de comprensió, com no els ha esdevingut mai amb tants amics de tota la vida que els doneu el nom d'amics sols perquè els heu vist de prop i els sabeu tots els gestos i els tics i les inflexions de la veu; amics que seuen a les voreres dels cafès per desempallegar-se de les hores inactives, que ignoren el minut que s'escapa en va, el segon que se'ls emporta la vida i que no tornará més.

En acabat d'uns quants aplaudiments incerts, Bach comença a saturar l'atmosfera amb un dels seus eterns monòlegs, tan de sempre, però que us fa recança quan s'atura, com si us expliqués alguna lliçó extraordinària que ningú no ha sabut dir-vos mai. I sols és un eco d'aquells mateixos dalers endormiscats en la consciència i que, enllà dels segles, el músic posa en evidència de sobte, com si us descobrís alguna intimitat delicada i inexplorada.

L'Un i l'Altre se'n adonen. Gairebé ni els cal ja una segona ullada d'intel·ligència per comunicar-se la impressió. Saben que no encertarien les paraules per comentar aquella estona de sublim temperat per la discreta lucidesa del geni, i que passa per alt a molts oients, tan poc sensibles com més entossudits a picar de mans amb el fervor amb què s'acamen aquelles grans veritats que no s'han entès.

Bach emmudeix. L'Un i l'Altre encara l'escollarien; els fa l'efecte que ha acabat perquè vol, que podria seguir raonant amb el mateix assossec, com si tot just hagués començat i ara se'n desdís, al punt de formular alguna frase decisiva que s'adiria bé a l'estat d'ànim de tots dos. Però la pausa d'una part de concert a l'altra incita el retorn a la pròpia individualitat, a l'oneig fluctuant de la plena consciència. Si ells dos encertessin els mots inicials que els arriben al llavi i no tenen l'ardidesa d'articular, de seguida d'alliberats dels compliments, presenten que enraonarien

amb la naturalitat de dos vells amics. Ara sí que els caldrien les paraules. Amb el simple fet de compartir alguns pensaments, a l'Un se li alleugeriria la incertesa que li desdibuixa, com rera un tel de boira, la figura de la dona que li ha embriagat els sentits i l'enteniment. No sap alliberar-se de la por que ella no es valgui d'una cautela femenina per retindre-lo; perquè les exterioritzacions amoroses d'aquella noia, ell no podrà saber mai si són ben bé amor o una tàctica per assegurar-se l'afeció i el domini de l'expressivitat d'ella, que la fa tota vibrant i lluminosa; tal vegada no sigui res més que el resultat de l'abrandament d'ell, reflectit en la dona. I encara més, les contradiccions que li sembla endevinar en les seves paraules, raonaments vacil·lants que a ell l'encisen per l'amor que transparenten i que el desesperen perquè no poden satisfer el seu desig de certitud, impossible entre dos éssers.

Prou l'Un voldria dir-ho; de segur que a l'Altre no li fóra gens difícil d'interessar-s'hi amb bona voluntat i entendre'l, relativament. Però no es coneixen: exterioritzen posats ferrenys. I l'Altre s'aixeca i passeja entre el fum dels grups aturats al vestíbul, sonor com totes les cambres de pas on acut la gent que espera.

L'Altre, malgrat el seu aire distret, no pot estar-se de pensar en la festa d'avui: la casa trasbalsada; les encaixades afectuoses; el dring de les copes brillants; l'altar resplendent; la roba nupcial de la germana; l'espurna de l'enveja als ulls ingenus de les amigues. I després, a l'estació, on ell ha anat dissimulant-se dels altres per veure una altra vegada aquella persona delicada que ha estat tants anys a la guarda d'ell més que no a la de la mare i de les altres germanes.

S'ha acomiadat d'ell molt de pressa, amb tota la il·lusió per aquell desconegut que se l'emporta qui sap on, per alligorar-la en les pràctiques de l'amor. I la veu amb la seva roba de viatge simple, clara; el marit, nou d'avui, li ha pres els guants i els ha posat junts amb els seus a la xarxa del vagó, prop la manta de viatge que potser els abrigarà tots dos...

El senyal del timbre desfà els grups. L'Un veu venir el company de seient i acosta una mica el braç per no topar-hi. L'Altre avui no es distreuria parlant d'altres, ni de llibres, ni de política. Res no li llevarà aquella mica de pesantor que se li manifesta en una sentida dolorosa al pols esquerre. I mentre l'atmosfera de la sala propaga els deliris, la clamadissa beethoveniana en cerca de la felicitat, ell no pot alliberar-se de la imatge dels quadros grisos i blaus de la manta dels nuvis; el gest enèrgic del marit quan li ha donat la mà a ell, com si barrés una porta.

Es troben encarrats a Beethoven, que els reté la voluntat a intervals, que els nivella les sensacions. Però ni l'Un ni l'Altre no es mirarien per res del món, tot i que senten una mica de greu per no haver-se enraonat l'estona del descans, i esperancen que a l'altra pausa seran més arditos. Tant l'Un com l'Altre cada dia parlen i discuteixen amb tot de gent i volen que els prevalgui la raó en la pugna. I ara els reté una timidesa pueril, per una reacció orgullosa, mentre que l'Un prou li diria de grat:

— Escolta'm, tu que saps escoltar i entendre les coses que gairebé no tenen explicació. ¿Creus que quan ellariu, en té desig de debò? Quan es queixa d'haver arribat jo amb retard: ¿és que li dol de debò la minva de l'estona nostra? Quan topeu amb algun home de bona presència i el mira, aleshores a mi em sembla com si els ulls d'ella es dilatessin, ¿creus que el veu amb la mateixa indiferència amb què contempla qualsevol objecte, una pedra o un carro? Al cinema, quan s'abstreu en el joc d'algun actor ben plantat, ¿creus que és sols l'aspecte artístic d'aquella ombra mòbil el que l'absorbeix i la separa de mi, o bé li incita alguna altra emoció o algun pensament que jo no podré saber mai?

I l'Altre fins articula mentalment els mots amb què interrogaria el company de seient, d'aquell mínim espai en què és continguda tota la seva vida, que a moments l'estranya com per una sorpresa anguniosa i voldria evadir-se'n en un desig boig, i li fa l'efecte d'un pesombre pacífic i terrible. Li confessaria:

— No t'estranyi que hagi anat a l'estació. Ja sé que és un paternalisme innecessari. No té res de censurable que la meua germana m'hagi donat la mà de la finestra estant i lleugerament. Però ella s'ha format a la meua ombra. A més, m'adono que des d'ara, en mi revirarà el passat amb més insistència; i el record d'aquella dona morta anys ha. No et creguis que en faci un culte del passat, ni el crec més bell ni menys dolorós que el moment actual. Però

una evocació retrospectiva és com un perfum: reconstituïm un escenari al nostre gust; hi col·loquem unes figures, sense canells punxosos, vistes a través del record; i sota aquesta llum falsa i meravellosa, reveiem unes escenes que en aquella època no creïem que deixessin cap senyal que les fes perdurables.

Clou la part una apoteosi triomfal de sons i de gesticulacions del director; en què les boques de metall han estat enlairades, i els llums de la sala els ha aclarit les vores níquelades. L'home de la bateria acciona, es multiplica per fer-se sentir entre l'onada sonora que flueix per damunt del clap negre dels músics, tants d'ells diferents al fenomen que provoquen, com gairebé tothom quan esmerça l'estona en un treball manual.

L'Un i l'Altre intenten l'enorme esforç de mirar-se per dir el mot que ha de fer el miracle. Però són febles, i com que aquestes febleses no escauen als homes forts i sans i coratjosos, s'aixequen i se'n van, cadascú per un passadís diferent. Miren el sostre; encenen el cigarret; l'Un compta les bombetes d'una làmpara; l'Altre mira a través del vidre amb por que no plougui perquè se n'ha anat sense paraigua.

— Si aquest tingués ganes d'enraonar, ja hauria començat—pensa l'Un tan de pressa que ni arriba a pensament concret.

— Déu ésser un orgullós—somnia l'Altre amb la mateixa velocitat—. Jo no gosaria interrogar un desconegut.

I tornen al seient amb la secreta alegria de tornar a seure de costat. Si es sentissin la veu, els anguniaria com una acusació.

I la sala s'omple d'esclats fugissers, de ritmes desarticulats que desvetllen la tos, o la impaciència d'alguns oients reaccionaris que encenen els esguards més irats de l'Un i l'Altre i que fa que es mirin per primera i única vegada.

Les convulsions de la música moderna travessen la sensibilitat del públic en un tumultu enlluernador o imprecís; passen sense deixar senyal com un fum colorit de sol o el pàrpel·lig irisat del projector damunt els vels de la ballarina de *music-hall*.

I s'extingeix el darrer aplaudiment. Les dames, rosades de la color i del maquillatge, s'abriguen amb les pells tèbies, somriuen les unes a les altres i després es miren els vestits amb esguard duríssim, implacables. Els homes comencen a treure els cigars de l'alliberament.

L'Un i l'Altre encara hi serien a temps. Una sola paraula els uniria: podrien enraonar, potser per tota la vida. I encara seuen. És una actitud insostenible. Amb un impuls dolorós s'aixequen d'una revolada.

Ja s'han alliberat de febleses, però és una llibertat que és com una molestia. Baixen a poc a poc la gran escala freda, sols, desolats entre la multitud somrient. La porta que els separarà és a deu passes... a sis... a tocar...

La passen amb molta indiferència. Els grups es desfan amb estretes de mà i altres compliments, vora els automòbils trepidants i dòcils.

L'Un i l'Altre se'n tornen, cadascú amb el gran pes dels propis neguits. L'Un, sense saber per què es tomba a mirar enrera; l'Altre es gira al punt d'entrar a la cantonada. Se'n adonen i els colpeix com si haguessin lliurat un secret penós. I prossegueixen el camí, el coll de l'abric alcat perquè l'aire és viu i fa lluir la nuesa dels estels i pols el retall de lluna visible entre la bastida d'una edificació.

I així és com va acabar el contacte entre aquells dos amics que no s'havien adreçat mai la paraula.

MIQUEL LLOR

ELS LLIBRES

JOSEP PLA, Vida de Manolo contada per ell mateix

Biblioteca Catalònia

Al cap d'uns quants anys de la seva publicació en edició limitada, Josep Pla ha reimpres l'aplec de dades biogràfiques i sobretot anecdòtiques, barrejades amb algunes opinions, que ha retolat amb el títol de *Vida de Manolo contada per ell mateix*.

D'exemplars de la primera edició, no n'hi va haver per tothom que en va voler. Potser molts dels que s'hi van subscriure per endavant, no van pas quedar contents de la presentació material de l'obra, desencen-

Pla ens hi pinta no ha estat, per molts que el coneixem, el nostre Manolo, aquesta apreciació no té proves públiques en què apuntar-se.

Un personatge de biografia no és un personatge de novel·la. Aquest, encara que sigui com més literalment possible copiat de la realitat, és creació de l'autor; és un ésser d'una personalitat més lògica, més coherent, que un ésser real. Malgrat l'esmicolament dels pensaments i de les accions dels personatges, tan car a la novel·la moderna i que ha trobat el seu més alt conreador en Proust, un personatge de biografia és molt menys reduïble a una fórmula senzilla que no pas un personatge de novel·la. El novel·lista pot estructurar els seus tipus, i fer-los obedients a aquesta estructura de cap a cap de la seva obra. En canvi, davant un personatge de debò, es trobarà amb aspectes que s'escapen de la fórmula en la qual l'haurà inclòs.

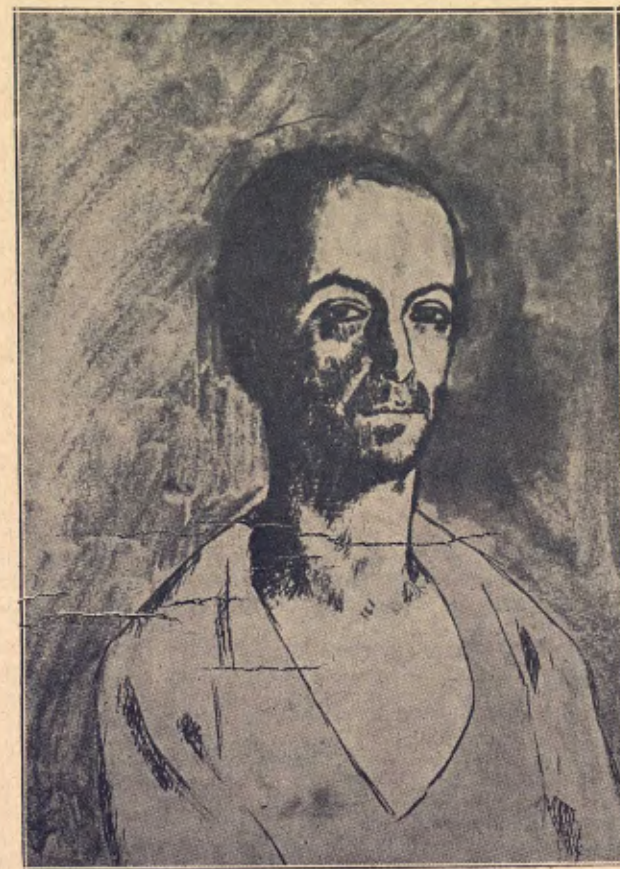
En Pla, indubtablement, ha inscrit Manolo en una fórmula excessivament simplista. I aquí cal precisar una qüestió que ha estat només al·ludida més amunt. Baldament tinguem una fe cega en la fidelitat de transcripció d'En Pla, i acusaríem de parcial. En el seu reportatge trobem a manca aspectes importantíssims del Manolo, o bé una insistència més aprofundida en alguns d'ells que En Pla no fa sinó tocar superficialment. En Pla no fa sabut veure la importància que tenien per dibuixar-nos un Manolo més acostat al que realment és. O no ha recollit aquests *propis*, o no ha tingut interès a fer-los rajar, i no és pas que el Manolo, el *causeur* més infatigable que hem conegut, sigui avar d'explicar-se.

De tal desproporció de valor que dona En Pla als múltiples aspectes del Manolo, aquest resulta disminuït. En Pla diu més d'una vegada que el nostre escultor és un dels homes més importants de la nostra època. I bé, el lector que no coneix el Manolo arriba al capdavant del llibre i no en queda gaire convençut. Potser En Pla no és va adonar que el Manolo és massa artista, massa dotat del do de caricaturitzar, i que té més èxit de conversa cultivant el pintoresc, tan abundant en la seva vida, que no pas el cantó millor, però no tan exterioritzat, del seu esperit, més complex, més matissat del que apareix en aquesta *Vida*?

En Pla concedeix major importància als aspectes de la vida de Manolo d'un efecte més llampant. El lector no es pot estar de pensar en la novel·la picaresca espanyola, en les anècdotes de bohèmia més esqueixada, i tota aquesta part pintoresca no troba el seu contrapès, i un contrapès molt important. El Manolo que ens diverteix, hi és tot. Les múltiples anècdotes que encara es podrien afegir al llibre, no hi aportarien cap alteració qualitativa. Però l'altre Manolo, el més important, l'home que toca de peus a terra i que amb una intuïció genial, servida per moltes hores de reflexió i una llarga experiència, aquell Manolo que és capaç de parlar amb idees ben fonamentades sobre el seu art i el dels altres, i sobre les qüestions més importants de la vida, fa aparicions d'una fugacitat molt de plàyer.

Tot això, naturalment, ho observa qui ha tractat el Manolo. Pel que fa als lectors que no tinguin altra idea del nostre escultor, podran formar-se'n una de falsa, però passaran estones divertides llegint la *Vida de Manolo contada per ell mateix* que ha escrit En Josep Pla. Hi trobaran aquell gust que proporciona el pintoresc — pintoresc del que es relata i de l'estil, perquè l'estil d'En Pla lliga meravellósament amb el pintoresc expressiu del Manolo. (Això s'explica perquè el llenguatge d'aquest ha influït en el d'En Pla.) A més a més, és aquesta l'única biografia del Manolo, i si no ha trobat l'Eckermann que calia per recollir-li les conversacions, bé ens hem de contentar amb el que hi ha.

JUST CABOT

PICASSO. — Retrat de Manolo Hugué

tada sota molts aspectes. Però aquest punt ja no és d'actualitat. Diguem només que en l'edició corrent s'ha corregit un lapsus, però gran part dels noms propis estrangers segueixen mal transcrits, com també la majoria de versos francesos.

Un capítol completament nou, el final, ha estat afegit a l'edició corrent, amb l'objecte, pensem, d'actualitzar-la explicant aquests darrers temps del Manolo.

El fet que sigui exhaustiva l'edició limitada, apareguda quan MIRADOR encara no existia, ens porta a parlar ara d'aquest llibre, un dels més representatius de Josep Pla.

Com aquest té cura d'indicar a les primeres ratlles del pròleg, no es tracta més que d'un reportatge. Per tant, la intenció de l'autor no ha estat d'escriure una biografia, malgrat el que pugui prometre la primera part del títol, que la segona corregeix en certa manera. Que el protagonista conti ell mateix la seva vida, i En Pla la transcriu, vol dir que no ens podem trobar amb una obra estructurada com ha d'ésser una biografia, en un sentit estricte de la paraula, gènere a cavall de la literatura i de la història.

La biografia, excoent-ne l'autobiografia, comporta una posició del que l'escriu davant el seu biografiat. Encara que aquell només exposi fets i dades concernents a la vida d'aquest, llur tria i ordenació ja és un criteri. Per això és possible que, àdhuc sense intenció partidista, d'un mateix personatge puguin escriure's biografies que el presentin sota una claror diferent.

Per ara, de biografies del Manolo aquesta és l'única, de manera que si el Manolo que

Això faltava

No agraiem mai prou haver rebut un exemplar de *Revista Occitana*, publicació trimestral gratuïta, el primer número de la qual acaba de sortir a Madrid. La dirigeix, i es deu poder dir que la fa de cap a peus, la senyoreta Euphemia Llorente. Aquesta revista es publica amb la finalitat d'unificar els parlars d'oc. Maneres d'aconseguir-ho són, segons la *Revista Occitana*, restablir l'ortografia etimològica, és a dir, convertint l'ortografia catalana actual en una espessa bardissa plena de *ch, ph, rh, th*, etc., substituint les terminacions verbals *eu* per *ete* (diguets per digueu), i altres complicacions igualment útils, sanes, divertides i conformes al geni de l'idioma, sobre el qual, des del temps dels trobadors que se'ns proposa per model, no han passat en va un quants segles.

Però no es pensi mai ningú que ens hàgim pres la *Revista Occitana* a la valenta. Hi ha fet molt que hi hàgim trobat coses divertides. Per exemple, en un glossari de mots poc coneguts: *«claupeires, francès crapaud, català gripau o galàpat»* — vol dir llargadaiu o lluert —.

Com a mostra de les modificacions proposades, a més a més de les que hem esmentat, hi ha la d'escriure *e* la conjunció copulativa que ara escriu *i* i que algú

encara escriu *y*. Això sí, segons la *Revista Occitana*, aquesta *e* serà pronunciada *i*. Ja veieu si és senzill, doncs.

Bé mirat, ara que som al capdavant d'aquesta nota, ens adonem que potser no valia la pena de parlar-ne. Sort que no ens hi hem encaparrat gaire. I la qüestió es passar l'estona.

— Ja vol barra voler vendre per un duro una flauta així, tota plena de forats!

(L'Intransigent.)

Obrs de JACINT VERDAQUER. — Volum X
DIETARI D'UN PEREGRÍ A TERRA SANTA
EN DEFENSA PROPIA

P. MIQUEL d'ESPLUGUES

LA TRÀGEDIA DE MOSSEN VERDAQUER

Pessetes 5

Administració i venda:
LLIBRERIA CATALÒNIA
Plaça Catalunya, 17 - Telèf. 12456 - Barcelona

Llibre d'actualitat

Vers una solució de conveniència

Estat Espanyol, S. A.

Preu 4 pessetes

Venda: Llibreria Antoni López, Rambla del Mig, 20, i totes les llibreries i quioscos.

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Dues novetats

EL DO DE DÉU

Recull dels escrits i il·lustracions de JUAN LLIMONA amb un pròleg de R. Rucabado.

Un volum de 300 pàgines. Preu: 4 ptes.

COL·LECCIÓ BLAVA

Volum II

Quan el cor vol...

original de Charles Foley,
traducció de R. Fontalba.

Preu: sis rals

EDITORIAL POLÍGLOTA

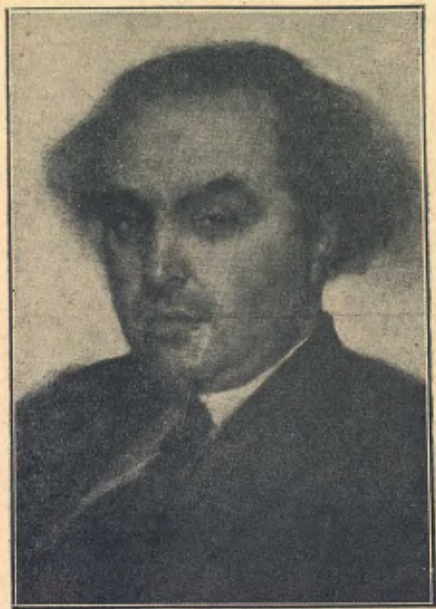
Petríxol, 8

I E L T E A T R E

Els Poemes Dramàtics de Ventura Gassol

Amb les obres de Ventura Gassol han acabat la temporada d'hivern els teatres Romea i Goya — aquest últim una mica saturat encara de la gràcia picaresca d'Elena Jordí i dels aires de renovació que Francesc Fontanals ens porta a París. El teatre Goya inaugura la temporada d'hivern amb comèdies vodevilesques intel·ligents i, després d'un estroncament forçós, l'Associació de Teatre Selecte, l'ha acabada amb cinc representacions de *La cançó del vell Cabrés*, poema en tres actes de Ventura Gassol.

En *La Dolorosa*, un ermità dona un caire de religiositat — en forma de penitència — a una superstició. En *La cançó del vell Cabrés*, són els captaires qui en una cançó esfereïdora volen completar supersitiosament el càstig de Déu, per tal com diuen que de la unió dels nets dels culpables no en pot sortir persona humana. Superstició i religiositat són dos elements indestructibles en la gent del poble.

Ventura Gassol ha pres peu d'aquesta barreja de religiositat i de superstició. En *La Dolorosa*, com en *La cançó del vell Cabrés* ens trobem davant d'un cor de mare esbataada a totes les supersticions — que so'n néixer a la vora d'un foc i que els vianants i els captaires escampen de porta en porta després de filar-les a la seva manera. En *La Dolorosa*, una mare es subjugava a la superstició que un frare escamoteja en penitència i així aconseguia salvar la vida de la seva filla. En *La cançó del vell Cabrés* una mare, del braç forçut del marit, es rebella contra una superstició — que la gent escamoteja en càstig de Déu — i salva la vida del seu fill. En el primer cas, la mare víctima de la superstició, troba la mort. En el segon cas, la vida li somriu al costat del fill que porta un clavell a l'orella i dona dues unces de la toia.

Ventura Gassol omple aquest fons amb l'ampolla volada dels seus versos. Els personatges de les dues obres dramàtiques de Ventura Gassol es defineixen de fora a dins. Parlen sempre per imatges externes, preses dels objectes i de les formes de la natura que més ràpidament entren pels ulls. Parlen, per exemple, de les entranyes ermes com d'una tomba gelada; de la cançó que troba resó en la buidor que tots duen a dins. La poesia de Ventura i Gassol és d'un alt regust popular. Simple, emotiva, tensa. Panteista. D'una alenada voluptuosa de natura, de romàntic, de blat calent de sol, d'embriaguesa de terra.

La companyia de l'Associació de Teatre Selecte ha reposat *La cançó del vell Cabrés* amb una gran bona voluntat. Ens en felicitem, encara que la inseguretat d'interpretació desfa algunes escenes intensament emotives. Els millors, dintre aquesta inseguretat, els senyors Enric Lluell i Ramon Tor i la senyora Anna Peris. Els conjunts, bons.

RAMON PEI

MITJONS I MITGES A BON PREU
Jaume I, 11
Telèf. 11055

Teatre Català ROMEA

Companyia VILA-DAVÍ

Dissabte de Glòria, a les deu de la nit
Estrena de la famosa obra, d'èxit mundial, d'Elmer L. Rice:

El carrer

Traducció catalana de J. Millàs-Raurell.
(Una casa construïda a l'escenari.)

El Dissabte de Glòria als teatres catalans

LA MUSICA

VARIACIONS

El cor em diu — benevolent lector hipotètic — que has d'estar disposat a enviar-me a tots els diables si intento tornar a parlar-te de «atonalitat» o de «atonalitat» abans de la Quaresma de l'any que ve, M'enganyo? Jo crec que no. Vull dir-te, tanmateix, que no sabria fer-te'n retret. Tot té el seu límit, i la teva paciència — si no fos que l'haguessis acabada ja temps ha — hauria estat posada a una prova prou dura per la freqüència amb què aquest tema ha hagut de treure el cap en aquests comentaris.

Seria un gran error, d'altra banda, suposar que al voltant d'aquells termes és una qüestió artística la que es discuteix. No; és una qüestió gairebé d'acústica pura, que es refereix al reglament intern — domèstic, si es pot dir — dels materials sonors. És, doncs, una qüestió prèvia, anterior a la mateixa tècnica de la composició musical. I si aquesta, en rigor, a penes pot interessar per ella sola a l'amateur de música, és evident que molt menys podrà interessar-lo aquella.

Seria un error tan gran com l'anterior creure que sense estar iniciat en els secrets de la «atonalitat» sigui impossible «entendre» la música atonal. Parlo, naturalment, des del punt de vista de l'amateur que «entén», per exemple, el llenguatge de Mozart, sense necessitat de tenir cap noció de l'edifici teòric de la tonalitat.

L'única cosa certa és que la música atonal és tan difícil d'entendre avui, com ho va ésser la música cromàtica en els bons temps heroics del wagnerisme. Per què? La resposta és tan banal que fa pena d'escriure-la: perquè no hi estem acostumats! Perquè tot el que és nou ens fa pagar massa car, de cop, el plaer de la sorpresa, de l'emoçió, del divertiment, de l'encís, de... la bellesa que ens podria proporcionar. Ens fa renunciar a les associacions d'idees que ens són habituals, que no ens costen cap esforç. Ens fa renunciar als llocs comuns que ens són més cars. Per contra, ens obliga a lligar mentalment en una melodia o en un acord, sons que no havíem lligat mai encara. L'esforç que això ens demana és superior al nostre desig d'ésser sorpresos, encisats, divertits, emocionats o consolats per la música. És un preu que no ens ve bé de pagar per aquest plaer. Preferim avorir-nos. Preferim sentir caure la cascada sonora com qui sent ploure tot guaitant la nuvolada a través dels vidres, i pensant que demà, si Déu vol, tornarà a fer bon temps.

ROBERT GERHARD

Exposició Lola Anglada

Lola Anglada té un nom prou conegut com a il·lustradora. Debutà molt jove en les pàgines dels diaris per a infants; més tard d'aquest debut n'havia de tenir un altre, com escriptora de contes també per a infants.

Dissabte d'aquesta setmana, a les Galeries Maragall, Lola Anglada obre la seva

exposició-venda a profit dels nostres presos. Entre les obres exposades, hi ha nombroses il·lustracions dels llibres que ha escrit per a la mainada i exemplars en paper de fil, amb les il·lustracions colorides a mà, d'aquestes obres.

Durant l'exposició, tindrà també lloc un recital de cançons els profits del qual tenen la mateixa finalitat.

Divendres, dia 25

● Sessió de Cinema MIRADOR

(Vegi's la pàg. 6)

Teatre Català Novetats

COMPANIA CATALANA

Direcció: C. Capdevila

Disabte de Glòria, el gran poeta Josep M. de Sagarra, estrena la divertida farsa en tres actes i en vers:

El cas del Sr. Palau

Els Mestres Batlle i Amigó han pintat per al segon acte un típic cafè de l'any 1880. Del Sr. Palau en faran una extraordinària creació l'Ayerich, i al costat d'aquesta figura, Maria Morera, Emilia Baró, Pepeta Fornés, Galtoran, Gimbernat i Gómez, faran viure aquella Barcelona tan plena de pintoresc i de caràcter.

Diuenge i dilluns, tarda i nit:

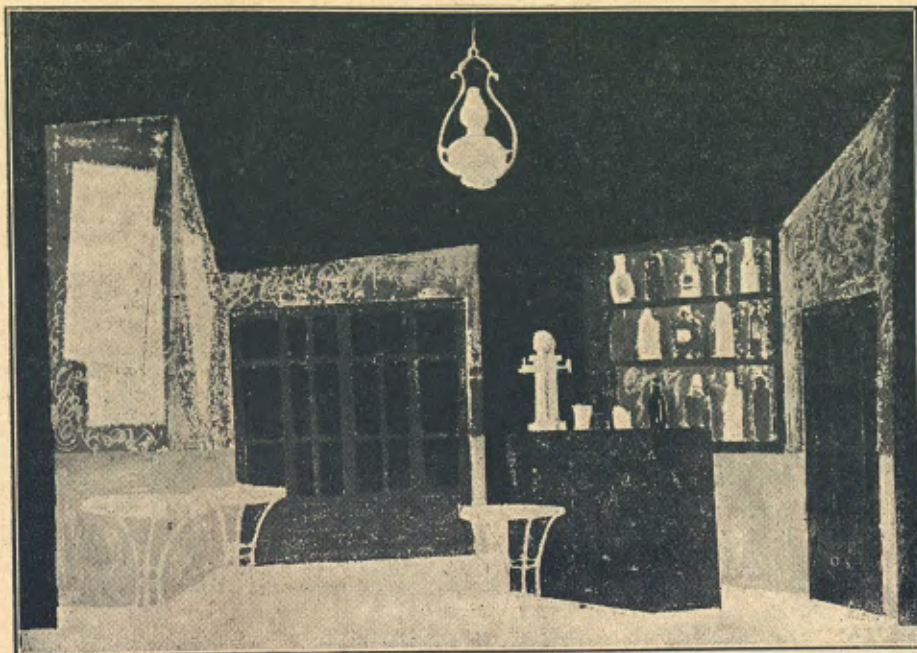
El cas del Sr. Palau

Es despata a comptaduria.

Al final del primer acte se senten els xiscles ofegats d'una partera, al quart pis. Algú comenta: — El bon Horaci deu estirar-se els cabells, a l'altre món. Una mica més i passa allò que, solament de pensar-ho, l'esgarriava tant: posar un infant al món al mig de l'escena. I ja és la segona vegada que té motiu d'estirar-se els cabells de por: quan *La llar apagada*, al final del primer acte, semblava un fet imminent.

del gran autor que ha baixat del Passeig de Gràcia al Paral·lel. Si la cosa passés a Madrid, els actors d'En Caralt li dirien «Don José María» i tot plegat agafaria un aire de pompa tirant a versallesca.

L'escena fa bonic. L'autor i els amics escampats per les butaques. Dalt de l'escenari, l'Enriqueta Torres i En Ramon Caralt fan un duo encès i entrainant. Aquest darrer acaba de cantar una restallera de

FRANCESC FONTANALS. — Decorat dels quadros I i V de «Gardènia», de Josep Maria de Sagarra

Sort que els personatges van adonar-se'n a temps...

I així, entre comentaris banals o aguts i rialles fresques i senyores que fan mitja, indicacions i repeticions, passen les escenes d'*El carrer*, que els actors del Romea juguen amb un gran entusiasme i unes legítimes esperances.

Telefoneu al Novetats:

— Que hi ha el senyor Sagarra?

— No. Acaba de sortir cap el Talia.

Telefoneu al Talia:

— Que hi ha el senyor Sagarra?

— No. acaba de sortir cap el Novetats.

De fet, En Sagarra no és ni al Talia ni al Novetats. Es passa la meitat del dia ficat dintre d'un taxi, corrent des del carrer de Casp cap el Paral·lel i viceversa. Un cop d'ull al senyor Palau, quatre reflexions a la Gardènia, una visiteta al senyor Canals, una entrevista amb el senyor Alemany, un canvi d'impressions amb En Carles Capdevila, un altre canvi d'impressions amb En Caralt... En fi: el doble calvari de l'autor dramàtic que engega dues temporades de primavera amb dues obres de compromís. Tots aquells mals de cap, els dubtes i les tortures de les quals parlen els autors en les entrevistes d'abans de l'estrena, afegint-los els ara duplicats i corregits. La gran sort que En Sagarra és jove i sap suportar aquests trànguls amb una certa alegria; altrament, no ens quedava poeta per vuit dies.

Ara que potser En Sagarra exagera. Això d'estrenar dues obres en un sol dia, mentre hi ha tants autors que en els 365 dies de l'any no en poden estrenar cap (oi, Bernat i Duran?) no és pas la performance més a propòsit per desencadenar tempestes d'entusiasme entre els del gremi.

Al Novetats, *El cas del senyor Palau* es va desenrotllant sota l'ull vigilant d'En Capdevila, L'Aimeric, el nostre formidable actor còmic, hi té un paperàs com una casa. Ja els heu dit: una quarantena de quartilles escrites a màquina. Potser seria exagerat de dir que entre els grans mèrits d'aquest actor s'hi compti el de saber-se els papers rigorosament de memòria, i, per tant, el rol del senyor Palau li ofereix manta ocasió d'entrompassar-se.

L'altre dia li deia, amablement, En Sagarra:

— Em sembla que em destaroteu alguns versos.

L'Aimeric va respondre, amantent:

— No, home; avui ho he dit molt bé. Aquestes coses me les guardo per la nit de l'estrena...

Els assaigs del Talia es diferencien dels del Novetats en el sentit de que aquests darrers tenen un aire familiar que contrasta amb el to una mica de visita de compromís que agafen les sessions preparatòries de Gardènia. La cosa es comprèn En Sagarra fa quinze anys que estrena comèdies amb la gent de Novetats, mentre que al Talia el nostre poeta conserva intacte el prestigi

TEATRE NOU

Gran Companyia de sarsuela castellana i catalana de G. Camarasa Sort

Dissabte, tarda:

MARINA

per Joan ROSSICH, Cecília GIBERT, Josep CARBONELL i Joan FERRÉ. Nit, homenatge a APELÈS MESTRES:

La Legió d'Honor

i estreno de:

La Taverna d'En Mallol

de V. Mora, música del Mestre Caparrós.

TEATRE TALIA

Gran Companyia de vodevil i teatre modern

Dissabte de Glòria, nit, a les deu i quart
ESDEVENIMENT ARTÍSTIC

Sensacional estrena del poema realista en tres actes, dividits en sis quadros i en vers:

GARDÈNIA

original del vigorós poeta Josep M. de Sagarra Protagonista Enriqueta Torres. Nou i modern decorat de l'il·lustre artista Francesc Fontanals.

Diuenge i dilluns, tarda i nit:

GARDÈNIA

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria, S. A.

Barbarà, 16

Telèfon 12781

BARCELONA

EL CINEMA

TRES ESTRENES

Les històries de redempció al cinema són innombrables. L'espectacle del mal plau al públic — probablement per allò que diu Gide que no hi ha art sinó amb la col·laboració del diable —; però el públic vol ésser enganyat a gratient, i els sofistes, que són la majoria dels fabricants de films, que no es proposen sinó adular el públic, que vol ésser adulat, a aquestes històries de redempció, que es pot tirar al dret, la conversió moral essent un assumpte mica més mica menys tan senzill com tornar un quant.

Sang sobre les ones és una història de redempció. Una prostituta i un aventurer que es tornen bons. Quan escapats varem sortir vexats d'aquest espectacle i entrarem al Capitol, semblava que no ens haguéssim mogut de lloc; estaven fent la mateixa història, solament que amb molta més solta: *La presó de la redempció*, film de W. Night.

Les històries de mar al cinema ens apassionen. Hi ha en elles, per poc reeixides que siguin, una poesia estrictament fotogràfica que resulta de la plàstica de les naus i de les ones, del cel i del mar, que quasi sempre constitueix un espectacle. Darrerament hem pogut comprovar-ho amb les darreres escenes d'*El Compara* i podríem recordar el film al nostre entendre més reeixit dins el gènere: *El capità Salvació*.

Sang en les ones ens defrauda en les nostres esperances. Quina història més poc persuasiva, quina poca vivacitat en la interpretació, encomanada no obstant a actors de primera magnitud!

Trobarem el film extraordinàriament còmic, però haguérem de reprimir la nostra hilaritat; altrament no hauríem estat decents, puix que es tractava d'un melodrama d'aquells que esgarriren. La comicitat provenia d'ésser-hi tot previst. Sempre endevínem el que anava a succeir, i voler-nos entabanar amb una història que ens sabem de memòria, com una lliçó repetida a sacietat és de mal gust i ridícul.

La presó de la redempció ja és una altra cosa. Tot seguit sentiu que camineu sobre segur i que el qui ha construït aquest film sap els secrets de l'ofici. Interpretació excel·lent, amb Joan Crawford amb els seus ulls al·lucinants, amb John Gilbert fent aquest cop de bon xicot, després d'haver-se redimit, naturalment, i amb Vera Gordon, artista que desconeciem i que ens ha interessat extraordinàriament, potser perquè a estones ens recorda Eleonor Boardman en *l'el món marxa*.

Hem vist també *Scherazade*. Un enigma,

saber per què el film en qüestió porta aquest títol. Més adequat fóra *La història d'un xiulet*. A propòsit d'aquesta cinta un no pot menys de retreure el que amb un motiu semblant feu temps enrera Allan Dwan: *El Lladre de Bagdad*, una cinta avui per avui única dins la història del cinema.

JOAN CRAWFORD

Es una llàstima que la segona oportunitat que tenim de veure al cinema una obra dins el gènere que inaugura Allan Dwan, sigui en la forma que ha estat. Hi ha en aquesta cinta un desplegament de grandiloqüència, el treball graciós d'un actor com és Koline, bones situacions d'un humor grotesc; però en conjunt no és pas satisfactòria.

Decididament, aquesta darrera setmana al cinema ens hem pogut avorir bones estones. Confiem que la pròxima no serà pitjor.

M. MARIBEL

La nostra pròxima sessió

Per fi hem pogut resoldre totes les dificultats que ens han fet retardar la nostra sessió de cinema. Així, doncs, podem anunciar als nostres lectors que aquesta tindrà lloc **divendres dia 26** del corrent al cinema **Lido**, a les deu de la nit. Esperem que els assistents a les nostres sessions sabran veure l'esforç que representa celebrar-les en aquest local.

Com ja havíem anunciat, en aquesta sessió presentarem una producció del poeta francès Georges Hugnet, *La Perla*, film sobrealista a l'estil d'*Un chien andalou*.

A més a més ens hem assegurat la presentació a Barcelona d'un film rus de la Sovkino, realitzat per Olga Preobanyeskaia, *El poble del pecat*. Els assidus a les nostres sessions recorden prou bé l'excel·lència de *Tempestat a l'Àsia* per fer ara un elogi

dels films de la Sovkino. En el nostre pròxim número parlarem extensament d'aquest film, que per la seva originalitat serà, junt amb *Tempestat a l'Àsia*, un dels més interessants projectats a Barcelona. Gràcies a l'avinentsa de poder projectar aquest film, el públic de Barcelona podrà conèixer la producció russa, d'un caràcter tan inconfusible.

Completaran el programa un film documental i un d'avantguerra.

Els nostres subscriptors podran adquirir localitats numerades en la nostra administració, Pelai, 62, des d'aquest dissabte fins el vinent dimarts; a partir d'aquest dia seran posades a la venda, per al públic en general, en el cinema Lido. El preu de les localitats és, com de costum, a 2 pesetes.

Sessió de cinema MIRADOR

Divendres, dia 25, a les deu de la nit, al

LIDO

- ☐ Un film documental.
- ☐ Un film d'avantguerra.
- ☐ Un film d'avantguarda.

LA PERLA

realitzat per Georges Hugnet.

- ☐ Un film de la Sovkino:

EL POBLE DEL PECAT

realitzat per Olga Preobanyeskaia.

La "Bête Andalousse" a Cadaqués

Com que el *Chien andalou*, des dels punts de vista comercial, artístic i d'escàndol, va anar com una seda, heus ací que el vescomte de Noailles va cridar En Dalí i En Buñuel, i els va dir:

— Nois, m'heu agradat. I, per tant, aquí teneu mig milió de francs per fer un altre film. I ja sabeu que qui diu mig milió, diu un milió.

En Buñuel i En Dalí van quedar més contents que un *chien andalou* amb un os, i, cames ajudeu-me, es varen posar a fer el *scénario*. Va ésser cosa de pocs dies... Un cop la feina feta, En Dalí se'n va anar cap a Màlaga a prendre el sol i, de passada, va aprofitar el viatge per armar una mica de gresca en el saló august de l'Ateneu Barcelonès. Mentrestant, En Buñuel es posava els pantalons de golf i dirigia la filmació dels interiors, a París. Ara ha vingut l'hora de filmar els exteriors, i com que s'ha descobert que el paisatge que convenia més a la *Bête andalousse* — perquè el nou film es diu així — era el de Cadaqués en particular i el del Cap de Creus en general, ja teniu tots els sobrealistes de París fent les maletes i cap a Cadaqués s'ha dit.

El poblet de la costa s'ha vist envaït aquests dies per una gernació bigarrada i estrafolària. La gent de la població no s'hi han afectat pas gaire, perquè, dit sigui entre nosaltres, els mariners de Cadaqués no es deixen pas espantar per un sobrealista de més o de menys. Estan una mica curats d'espants.

L'entusiasta senyor Otero era l'encarregat de reclutar a Barcelona els *extres* que es necessitaven a Cadaqués. Trenta o quaranta persones disposades a vestir-se de bisbe o de facinerós i a cobrar vint-i-cinc pesetes diàries. El senyor Otero va trobar de seguida la gent que li convenia i va trobar també un gosset que anava destinat a tenir un dels rols més importants del film. Aquest gosset, que va ésser comprat per cinquanta pessetes a un gitano de la Rambla, tenia d'ésser rebentat de viu en viu, a cops de peu, a dos pams de la càmera de l'operador. Sembla que En Dalí i En Buñuel tenien molta confiança en l'efecte d'aquesta escena, destinada, segons deien, a aconseguir l'automàtic esvaïment de totes les espectadores del film.

Aquests tendres propòsits no hauran pogut aconseguir-se perquè resulta que tant l'operador, com els actors i les actrius es varen oposar resoltament al sacrifici de la bestiola. A més a més, els mariners que barquejaven la *troupe* fins a les cales del Cap de Creus, varen deixar entendre que si aquesta barbaritat s'efectuava, En Buñuel i els seus companys anirien a parar de cap a l'aiguja.

Vés per on la *Bête andalousse* s'ha deixat perdre un dels seus passatges més intensos. Però, de totes maneres, sempre queda el remei de procedir a l'extracció de la freixura al vescomte de Noailles o al mateix Lluís Buñuel, el qual ens sembla que tampoc deixaria de fer el seu efecte.

Dijous passat vàrem anar a Cadaqués. El mar estava picadíssim i feia un vent de mil dimonis, de manera que ens van venir molt poques ganes d'embarcar-nos i d'arribar fins a Cala Perona, que era on els cineastes d'En Buñuel estaven treballant des de bon matí. Entre una remullada per mar i una bona paella a terra ferma, ens decidírem sempre per la paella, encara que al capdavant de la remullada ens esperi la *Bête andalousse* en persona. A Cadaqués tampoc volguérem desmentir aquesta noble tradició de confort, i ens vàrem acontentar amb escoltar les explicacions que, sobre el film, ens varen donar uns mariners.

— Sembla que es tracta d'una pel·lícula per a ésser feta en privat — deia l'un —. Hi passen unes coses molt estranyes. Bé; vull dir estranyes per mi, compreneu? L'altre dia varen agafar una xicoteta russa, que per cert és molt simpàtica, i la varen omplir de fang de dalt a baix. I ella, vinga córrer per la platja i els altres vinga a saltar-li sobre l'esquena. Si trobeu que això fa bonic, francament... Oh! i feia un fred que pelava.

— I de tot allò que deien dels bisbes, què passa?

— Ah, veieu, això ja és més bonic. Afegiu-vos trenta bisbes vestits de pontifical fent el mec per la platja i tot d'un plegat es presenten una colla de gal·lardeus i me'ls estocinen de mala manera.

— Caram!

— Tal com ho sent. Poc que l'enganvo jo. De totes maneres, sembla que no s'ha pas d'afagar al peu de la lletra, tot això; és qüestió de saber llegir entre ratlles. Es veu que en el fons, tot plegat porta molta malícia. Hi fan sortir una colla de coixos i d'esguerrats. I després, un senyor que sempre va amb barret de copa. Diuen que fa de governador. També hi surten molts pobres. Ara, això sí que cal dir-ho: tots plegats són una gent molt com cal i poc amiga de fer broma. Aquell que els dirigeix sembla un noi molt aprofitat.

Etcètera. Aquesta amable vaguetat de la narració del mariner de Cadaqués ens interessa més, probablement, que l'observació directa. Altrament, és molt possible que amb sobrealisme hi entenguin més els mariners del Cap de Creus que no pas nosaltres.

JOSEP MARIA PLANES

EXPLICACIÓ DEL RITME

La noció de ritme s'empra sovint en la crítica cinematogràfica. No volem ací ni tan sols vorejar ara la complicadíssima qüestió de la natura del ritme en els moviments artístics, sinó sols tractar d'indagar un xic en què consisteix el ritme cinematogràfic i quina és la natura del plaer que nosaltres espectadors trobem en la seva percepció.

Proposem una imatge. Fullegem un llibre d'estampes, concedim a cada làmina l'atenció que ens mereix, esmercem en la contemplació de cada una d'elles el temps que ens plau; som nosaltres que regulatzem voluntàriament la successió de les imatges i el temps d'aquesta successió. Ara imaginem que una mà invisible, animada d'una voluntat intel·ligent, interpretant exactament els nostres desigs moguts pels nos-

les actituds futures. Si els moviments romputs manquen de gràcia és perquè cada un d'ells es basa i no anuncia els que segueixen..., i segueix en aquesta pàgina lluminosa del seu *Essai sur les données immédiates de la conscience* l'anàlisi del ritme com una inclusió del futur en el present.

Encara dintre les qüestions del ritme hi ha les qüestions de traspàs entre les escenes, trobar la manera, sense sobtar desagradablement, de saltar d'una narració a una altra, que l'espectador convingui amb la novetat, amb la nova escena. *Albada, Els quatre diables i El nostre pa de cada dia* contenen a bastament sengles exemples de tot això. Les escenes de circ d'*Els quatre diables*, les primeres escenes d'*Albada* i d'*El nostre pa de cada dia* són, al nostre

Una escena de «Tempestat a l'Àsia»

tres interessos, regularitzant aquella successió. Aquesta successió estaria ritmada i en la percepció del caràcter intel·ligent d'aquest moviment experimentaríem el sentiment estètic de gràcia i d'eufòria.

Aquesta és la naturalesa del ritme cinematogràfic. L'autor, en muntar el seu film, en connectar les escenes, determina la durada d'elles en proporció de l'interès que al seu entendre desvetllaran en la consciència in abstracto d'un espectador ideal.

No és que l'espectador prevegi el moviment, però sí que copsat el moviment el troba intel·ligent. S'estableix un corrent continu que llisca suau amb un deliciós sentiment de desembaràs.

Naturalment que el metrònom que regularitza aquest temps no és el metrònom del físic que especula sobre el temps real, sinó que és el metrònom del cor que recau sobre el temps psicològic. Hi ha certes intensitats emotives que operen com a *valentis*. Tot-hom compendrà que per qui no compregui el film, aquest marxa a un temps excessivament lent. El temps no pesa, vola alat pel que frueix intensament el film. Per això no cal pensar que muntar el film sigui una qüestió de batuta, sinó que és una qüestió de finesa. Mitjà de transport entre l'emoció creadora i l'emoció receptora, el film no és comprès i finit sinó per aquell capaç de posar-se a l'uníson del seu moviment, o més ben dit, no ens hi posem, ens hi posa ell, el seu moviment suggestiu ens engrapa, perquè ordenat ens encanta i es fa amo de nosaltres, ens lleva a nosaltres per a fer-nos patir d'una manera imaginària.

Aquest és el ritme extern del film. Bergson, analitzant el sentiment de la gràcia, l'any 1888, deia el que transcrivim tot seguit i que aclara singularment el que deïem: «perquè els moviments fàcils són aquells que es preparen els uns als altres, acabem per trobar un sentiment superior de desimboltura als moviments que es deixen preveure, a les actituds presents en les quals són ja indicades i com preformades

entendre, els fragments més ben muntats que ens hagi estat donat de copsar en un film. Lubitsch, Abbadie d'Arrast, entre altres, tenen també una aguda penetració dels secrets del ritme.

A més a més ens cal afegir que en el cinema cada escena està en l'apetència de la següent; en altres termes, que cap escena no es basta, és alguna cosa que s'apunta, que exigeix una continuïtat, perquè, com deia excel·lentment André Levinson, el cinema és una melodia contínua.

A l'audició de la melodia contínua — parlem de Wagner — es crea en nosaltres un sentiment estètic inestable, perquè sempre en moviment, cap frase deixant-nos satisfets, al contrari deixant-nos totes elles en l'espera d'una conclusió que ens descansi, però la qual conclusió s'esmuny incessantment. En el cinema succeeix una cosa semblant. El moviment és incessant, desenvolupant-se en una sinuositat que sembla engendrar-se a si mateixa i que no s'esgota fins a la fi del film. Però hi ha films que no acaben, és a dir, el terme dels quals us arriba sense trobar-vos assossegats, per exemple *Ombres blanques*; allò pot continuar encara i sembla que així sigui i que sols escapi a la vostra vista la continuïtat perquè la llum ha estat feta a la sala. En canvi, s'estila cada cop més fer punts d'acabament en l'interior del film, és a dir, desglossar aquest en frases finides, i cada una aleshores és com una melodia tancada. Exemples típics: *Pirata de riu* i primera part de *Una xicoteta a cada port*.

Al costat d'aquestes qüestions resten encara les que atanyen el ritme intern de les escenes que nosaltres, per evitar confusions, preferíem anomenar de moviment intern. Ja no es tracta ara de la successió de les escenes, sinó del que succeeix en l'interior d'elles; però això ho deixarem per un altre dia.

JOSEP PALAU

Es nota febrilitat pel aconteixement del
... es doten les instal·lacions dels aparells sonors amb els perfeccionaments més moderns.
... s'orna el seu vestíbul.
... es guarneix la seva façana.
... tot es renova preparant-se per a l'**Estrena** de

Dissabte de Glòria

al

TIVOLI

BEBE
RIO
RITA
DANIELS

Pel·lícula 100 per 100 sonora, amb diàlegs en espanyol, cançons en anglès i abundants escenes en colors.

CANISERIA
FITÓ
BARCELONA

NOVETATS EN PIJAMES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

LES ARTS

DISCOS

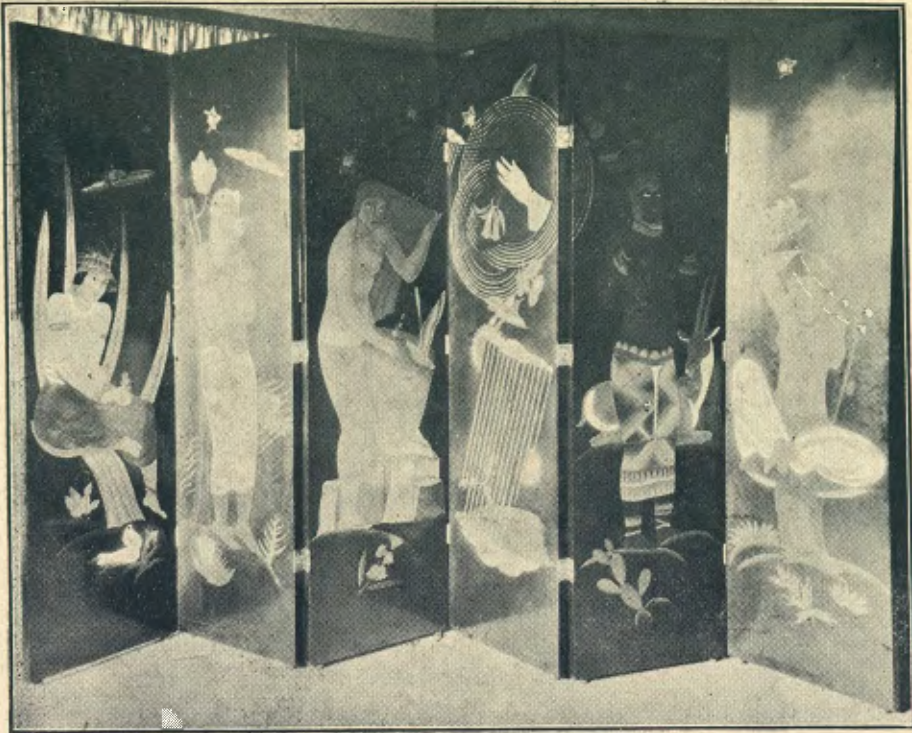
ACTUALITATS

Joaquim Folch i Torres ha estat reposat en els càrrecs de director del nostre Museu i secretari de la Junta de Museus, dels quals — com recordareu — fou desposseït durant aquella època retorn-mediaval de la caça de funcionaris catalanistes.

I tant com havia fet el nostre Folch i Torres per valorar i protegir els tresors de la primitiva època medieval. Gràcies a les

pones de l'ofici, Korin — posem per cas — potser, en el seu temps, li hauria semblat insuficient.

Som ben lluny del XVII i XVIII, japonesos per fer comparances. I ni cal fer-ne. En la nostra època anomenada dinàmica, no podem exigir les pacients manipulacions dels venerables japonesos. Acontentem-nos, doncs, que hi hagi artífexs tan refinats com

RAMON SANSANEDAS. — Paravent de laca (Pavelló dels Artistes Reunits)

seves gestions, avui tenim un dels museus més importants del món en pintura mural romànica, que conjuntament amb els renaixement, fa del nostre museu, si més no, un lloc avinent per a mostrar i convèncer els visitants erudits de la nostra gloriosa ascendència. Però tota aquesta obra i tots els mèrits d'En Folch devien ésser ben poca cosa per als components d'un Ajuntament, entre els quals s'admetia un estripa-llibres; i com que un càrrec d'aquesta importància sempre fa goig a algú... el Director catalanista va anar al carrer. Davant d'aquella arbitrarietat la digna Junta de Museus intentà posar-se al costat d'En Folch — que sabia com anava la cosa — els aconsellà, tot agraint les mostres d'afecte, que renunciessin a llurs bones intencions, car en aquella època, ja sabem prou bé que un funcionari no es podia permetre aquests excessos.

Durant el temps que seguí a la seva «eliminació» del Museu, En Folch ha estat sol·licitat per diverses cases editores nacionals i estrangeres, i pel senyor Cambó com a conseller tècnic per a formar la seva, avui ja famosa, col·lecció de pintures, i també com a director de la valuosa edició *Monumenta Catalana* pròxima a sortir.

L'actual Ajuntament, en reposar Joaquim Folch i Torres al lloc mereixedor que li correspon, ha fet un acte de justícia. La nostra enhorabona.

Ramon Sansanedas és l'artífex d'aquest paravent de laca, que reproduïm, el projecte del qual és de Francesc d'A. Galí. Cada una de les seves sis fulles mida 180 per 50 cm.; pel total, doncs, de la superfície lacada hem de convenir que és una de les peces més importants que s'han elaborat en el nostre país. Tothom que tingui nocions del difícil art de lacador no estranyarà que Sansanedas hagi estat uns tres anys per realitzar-la. A un dels prestigis ja

aquest Sansanedas, capaços d'empendre's una obra de tanta envergadura.

Els motius representats en aquest paravent són (d'esquerra a dreta del lector): Amèrica, Oceania, Europa, La Creació, Àfrica i Àsia, dels quals subratllem Àsia i Àfrica. En totes aquestes figures el templemament afinat d'artista decorador que sempre ha demostrat Francesc d'A. Galí ha excel·lit admirablement. L'estil de Galí potser és un dels més apropiats per a projectar una composició lacada; en el seu dibuix correcte, precís, sintètic i decoratiu de bona mena, el lacador hi ha de trobar majors facilitats de realització.

Els materials d'aquesta peça són els habituals de les bones laques. Sobre uns contraplacats de noguera, revestida amb tela, Sansanedas ha anat estenent les capes necessàries de laca per a obtenir una qualitat consistent de la matèria. Ha emprat, també la closca d'ou — de la qual s'ha servit per decorar el dors — planxetes d'or, pols d'or, d'alumini i de plata, i dos bocins de nacre en els ulls de la gacela i un peix. Cal veure, amb tot, l'acurat mestratge a fusionar els tons, en l'encertada harmonia de la paleta, en l'assenyat ús del polsim metàl·lic, i sobretot en la qualitat mítica de la laca. Tot això ho veureu en el pavelló dels Artistes Reunits de l'Exposició, on l'obra està exposada.

Amb aquest paravent, Sansanedas s'ha guanyat un merescut prestigi d'expert lacador. El bell ofici que va iniciar, a casa nostra, En Lluís Bracons, ha tingut amb Sansanedas, deixeble d'ell, un continuador notable, del qual esperem altres obres remarcables.

L'Orquestra Pau Casals ha acordat convocar un concurs de cartells per a l'anunci i propaganda de les seves actuacions. Recomanem als nostres artistes que hi concorrin per diverses raons: 1ª Per la importància de la Institució. 2ª Per la quantitat de les recompenses: primer premi 2.000 pessetes, i segon premi 1.000 pessetes. 3ª I perquè el Jurat qualificador estarà format pels senyors: Pau Casals, Carles Vidal i Quadres, Antoni Puig-Gairalt, Rafael Benet, Xavier Nogués, Jaume Mercader i Joan Rebull, la solvència dels quals no cal pas remarcar. Estem tan mal acostumats en qüestions de jurats artístics! Que en llegir aquests noms, hem de felicitar, tot seguit, a la Junta de Patronat de l'Orquestra Pau Casals.

«**Amics de les Arts**», la prestigiosa associació gironina, ha tingut la iniciativa d'erigir un petit monument a la memòria del malaguanyat escultor Fidel Aguilar.

Aquest merescut homenatge és un obra de justícia a la memòria del jove escultor gironí que tant prometia.

Cal contribuir-hi.

MÀRIUS GIFREDA

GOL!!!

Molts potser diran que la pintura d'En Gol no és pintura. En tot cas jo sé positivament que és feta amb pinzells. Aquesta qüestió prèvia, en aquest temps del suro i de les llaunes de sardina, té la seva importància.

A l'anunci de la sobtada revelació pictòrica de Gol, jo, com tants d'altres, vaig demanar-me com havia anat.

Prenc el metro a Vavin, canvio al Chalet, baixo a la Bastilla, prenc el tramvia a la Bastilla i baixo al 22 Quai des Carrières, a Charenton, on l'inefable Llorenç Artigues estatja el no menys inefable Gol.

Desciure el taller d'Artigues, el seu desordre, la seva brutícia, sobrepassa la meua pobra imaginació de fill de botiguer.

La porta d'entrada, per exemple, no es pot obrir totalment perquè una «inexplicable» escala de cargol ho impedeix.

Dos forns crematoris, amb temperatures de roig-blanc, 1400°, i per acabar-ho d'arreglar, aquestes creacions fantasmagòriques de Gol.

L'esperit d'Edgar Poe roda en aquesta casa on les ànimes en pena s'installen com a cal barber.

En Gol i l'Artigues viuen en aquest infern, innocents com dues marguerites.

En Gol té la paraula.

— S'ha parlat de la meua «sobtada revelació pictòrica». Això pòdeu desmentir-ho formalment. Pensava fer de pintor, des de petit. Ja a col·legi guanyava els primers premis de dibuix i de composició. Solament circumstàncies especials, la meua entrada a l'Escola de Bells Oficis, la meua coneixença amb Galí, m'allunyaren del procés pictòric. Aquesta intuïció, però, vivia latent en mi. Sense explicar-m'ho sentia en el meu interior uns crits d'impaciència, unes veus el significat de les quals encara no sabia capir.

El meu entusiasme pels ferros, pels vidres, per tot el que és dúctil, dècil a les indicacions de la mà, respon, potser, a un subconscient sensual que la meua natura física no ha deixat expandir lliurement. Quan bufo el vidre, quan el veig vibrar sota la meua impulsió, quan escolto el crit secret de les molècules, sento com un gran goig físic de procreació.

La pintura, per ésser encara més manejable, més submissa, constitueix, per mi, una matèria ideal per a objectivitzar aquesta gran inquietud interna.

Però mancava la guspira que encengués, en mi, el foc creador.

Nicolau Rubió — aquest caçador de feres — caça, a Mallorca, un frare prodigiós. Un home alt, ferreny, fort com una roca,

amb un ulls com dues fogueres. Aquest frare, anomenat Deinatús — un Fra Garí ignorat — produï, en nosaltres, una impressió formidable. Artigues, acostumat als focs terribles, manipulà sàviament l'esperit de Fra Garí i aquella puïança física que encara no havia trobat el camí de la seva perfecció, esdevingué un gran pintor.

Malauradament aquest home deixà l'ànima en la seva única pintura que Artigues guarda curosament, com un dels seus més cars tresors.

El miracle, però, ja s'havia produït. Jo, que tenia per aquell frare una emoció il·limitada, vaig comprendre que m'havia enenyat el camí...

— Un dia, a la terrassa del Dôme, continuà En Gol, Mateo Hernández, l'admirable escultor d'animals, presentà un negre pensionat pel govern de Cuba. Aquest negre, professor de dibuix, anà un dia a veure Picasso. Aprofitant un moment d'intimitat el negre demanà a Picasso la «recepta» de l'art modern. Picasso li respongué: «Cal fer una pirueta.» «Ja ho tinc!», vaig exclamar-me, i davant el negre amb un pam de nas, vaig anar-me'n a corre-cuita. Les meves croses, convertides en unes immenses ales negres, em portaren, entremig de la gent, els carros i els tramvies, a través dels carrers tortuosos, els «quais» humits de la Marne, al meu taller de Charenton.

Allí, ràpidament, com per deslliurar-me'n, vaig fer el primer quadre: *Ombres roges*.

Artigues, quan el veí, es quedà sorprès; després, quan pres per una folia, corregué pels carrers deserts del moll cridant desafadorament: «Un Chagall! Un Chagall!»

Després vingué *L'esmolet i el mico*, i tots els altres rajaren com una font abundant i generosa.

Vet aquí la meua naixença al món de la pintura. Preneu, en la meua obra, tot el misticisme d'una ànima empresonada durant trenta anys.

Artigues ha estat la meua mare; Deinatús, el frare diabòlic, el meu pare puixant i misteriós. Nicolau Rubió, la meua llevadora amatent i delicada.

JAUME MIRAVITLLES

París, març.

¿QUE PENSEU DE L'ARQUITECTURA MODERNA?

Jeroni Martorell

Antic? Modern? Ni una cosa ni altra. Tradició.

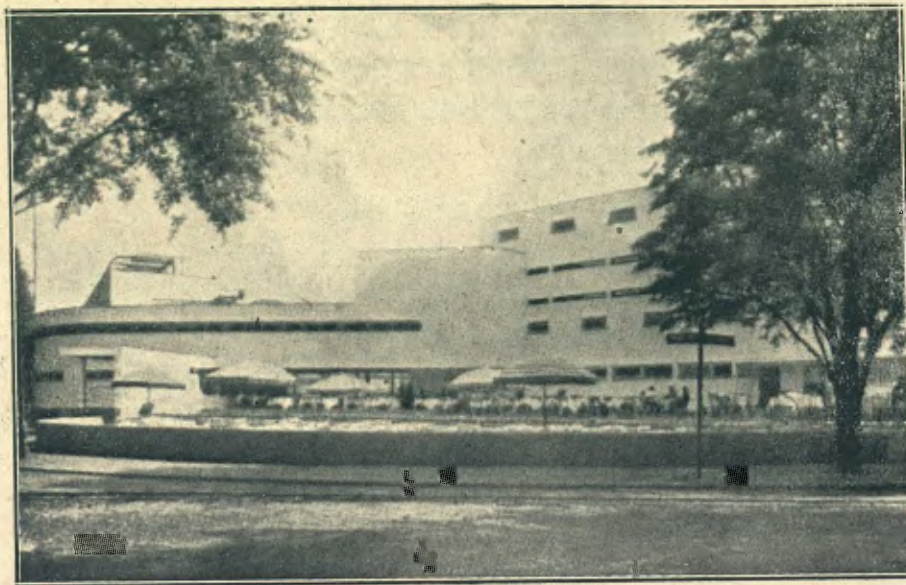
L'estil és a l'arquitectura moderna — al·lú ha escrit — tal com un capell que es posa a una dona: un element accessori, un accident.

L'arquitectura moderna, neta, simple, lògica, és admissible, indispensable, convenient.

Hi ha alguna cosa més essencial, en ar-

taurant de Miramar, l'edifici de la Caixa de Pensions... No hi manca quelcom d'estils, mes les composicions s'avenen més bé amb les tradicions de la terra.

Els arquitectes estrangers que han vingut a Barcelona han trobat, a la ciutat, alguna cosa que els ha interessat força més que l'arquitectura de l'Exposició: la construcció de maó catalana. En una obra corrent, s'han admirat de veure murs de 0,15 metres de gruix que pugen fins a 25 metres d'alçada; han contemplat embadalits com

HANS SCHAROUN. — Casa de lloguer a Breslau

quitectura, que l'estil, que les formes noves: és el programa a satisfer, l'estructura constructiva, la manera singular com en cada terra es desenrotlla aquell i aplica aquesta. Sense un programa nou, sense procediments constructius propis, no existiria l'arquitectura dels gratacles de Nova York.

Formes arquitectòniques. — Les necessitats modernes, els procediments constructius de l'època, demanen formes noves. L'aplicació, en el segle XIX, de tots els estils històrics va afèblir la potència creadora en arquitectura. Cal restablir l'evolució natural d'aquest art.

Hi ha qui creu que l'arquitectura nova es trobarà amb sols l'aplicació d'un material, d'un procediment constructiu modern: el formigó armat. Això pot ésser un factor, mai un mitjà eficient d'obtenir un resultat. És embrionària, pobra, l'arquitectura que així resulta: tal considero les obres de Roux-Spitz, d'Otto Haesler, de Le Corbusier.

Amb un sol material poden fer-se grans obres d'arquitectura, complexes d'estructura, de belles proporcions, d'interessant conjunt; així, amb sols obra de pedra i calç, va alçar-se en el segle XII l'església romànica admirable de Sant Ponç de Corbera. En ella el mèrit es troba en el pensament, en les formes determinades per aquest, en els quals es va emmotllar el material. I que bé harmonitza amb la naturalesa, amb les muntanyes, amb el paisatge que la volta! Són interessants els grans ponts de formigó armat, alguns d'ells obres mestres de construcció; mes en l'arquitectura d'edificis particulars i públics, alçats amb l'esmentat material, entenc que poc han reeixit fins ara els arquitectes.

S'ha produït, modernament, quelcom millor que l'arquitectura esquemàtica de formigó: la dels elevats blocs dels Estats Units, a base d'un esquelet metàl·lic, i principalment l'arquitectura emprada pel municipi socialista de Viena per a resoldre el problema de l'habitatge popular; obres, aquestes darreres, del tot modernes sense estil, complexes, afinades, de proporcions exquisides, molt superiors a les construccions de formigó armat franceses, alemanyes i suïsses.

A Catalunya, el formigó armat (útil, cal admetre-ho, per a determinades obres) és, en moltes ocasions, d'aplicació inoportuna: l'obra de maó el substitueix amb avantatge.

El cas de la fàbrica Myrurgia, projectada d'acord amb les característiques de les obres de formigó, i feta amb maó i ferro, és simptomàtic.

Fixem breument l'atenció en l'arquitectura moderna de Barcelona.

L'Exposició. — Anem a la plaça d'Espanya. Trobem allí un gran pòrtic que recorda la plaça de Sant Pere de Roma, torres inspirades en els campanars de Venècia i de Siena, edificis de maó que recorden l'arquitectura anglesa moderna; al mig, una font dibuixada tenint present les fonts barroques de Roma. Mirant cap a Montjuïc, domina el conjunt el Palau Nacional: cúpula de Sant Pere de Roma, agulles de Santiago de Compostela, Itàlia, Anglaterra, Santiago de Galícia. On és l'arquitectura de l'Espanya mediterrània, de Catalunya?

Montjuïc demana formes més adients amb la muntanya: la cúpula i agulles del Palau Nacional semblen com unes berrugues que li han sortit. Respecto la tècnica, la traça a dibuixar dels arquitectes; mes no considero admirable el concepte directriu.

Un criteri estètic millor ha determinat altres obres de l'Exposició: així el Palau de la Ciutat, el Palau d'Agricultura, el Res-

es construeixen les voltes d'escala, fetes amb rajola, d'un gruix inversemblant.

En Gustavino, un català, va importar aquests procediments als Estats Units, on s'han desenrotllat esplèndidament. L'Exposició podia haver estat ocasió de presentar realitzacions interessants, fetes amb amplitud, de la construcció catalana. Aquesta avinentesa l'hem perduda.

Noves urbanitzacions. — Senyors, l'home (ja fa alguns segles, alguns mil·lenars d'anys) va descobrir l'escala. Aquest fet l'hem volgut ignorar a Barcelona. Quan en el món es construeixen edificis moderns per a resoldre el problema de l'habitatge, tan notables com els esmentats de Viena; quan a Alemanya s'alcen nous barris models, com els de la colònia Krupp a Essen, aquí s'ha considerat com ideal la barraca, la forma urbanística de l'aduar africà. Es gasten avui milions, a Barcelona, per a fer barratges de barraques.

La urbanització, proporció de terreny edificat i lluire, les mides dels solars, alçades, determinen principalment el tipus d'edificis a construir. La terra verge, sembrada encara, espera les cases. Convé estudiar, a Barcelona, el pla de noves urbanitzacions.

Estudiem totes les innovacions estructurals que apareguin al món, apliquem-les sempre que sigui raonable; mes no vulguem ésser esclaus de modes forasteres; no vulguem, tampoc, ignorar.

L'art català antic fou sempre clar, sàviament estructural, de fines proporcions. Existeix un art romànic, un art gòtic, un art barroc català: ha d'haver-hi una arquitectura nova catalana.

Harmonia de conjunt, volem entre els vells i nous edificis. No fem estils: seguim la tradició.

DISCOS

Un contratemps de darrera hora ens impideix publicar, com en tenim costum, l'habitual secció de comentari de les novetats en discos.

Esperem que els nostres lectors sabran perdonar-nos-ho.

El Desfile del Amor

EN DISCOS

BROADCAST

EL DISC QUE MILLORA ELS APARELLS

Insuperable impressió

El més econòmic: A 5 i 6'50 ptes.

Preus íntics

CASA ALEMANYA

Secció de Música

Via Layetana, 39 - BARCELONA

Reproduccions d'Art Escultòric

VENUS GENITRIX
Museo del Louvre (París)

LA VENUS GENITRIX i centenars d'altres reproduccions directes de l'estatuària clàssica, grega o llatina i motius ornamentals de tots els estils i èpoques, constitueixen les nostres galeries d'art. Disposem d'extenses col·leccions de bustos, estàtues, imatges, relleus, làmpares, aplics, pedestals, &, i articles per a la decoració de jardins, tals com gerros, testos, bancs, brolladors, &, per harmonitzar en cada cas amb el caràcter del conjunt.

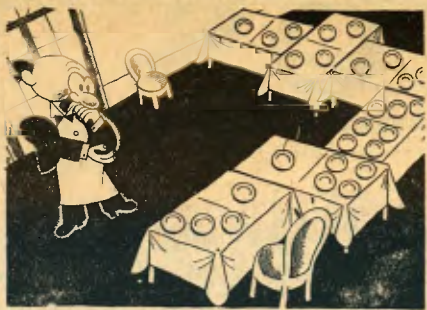
LENA, S. A.

Rosselló, 238 (junt P. de Gràcia) - Barcelona

Art Antic
i Modern

MOYSEION

Archs, 6
Entressol
Tel. 22659

El cambrer, antic campió de dòmino, disposa les taules per a un banquet.
(Le Rire.)

Entretenment recomanable als pares que tenen filles.
(Judge.)

— Ja heu tornat a beure, avi Toni?
— Tots feu el mateix, sempre veieu quan he begut, però mai quan tinc set!
(L'Intransigeant.)

La filla del prestidigitador. — Papà, la mamà necessita mitja dotzena d'ous.
(Judge.)

L'estadant irritable de vora el riu. — On dimoni teniu el cap? No veieu que això està sembrat?
(Punch.)

Exposició de Barcelona de 1930

OBERTURA DEL RECINTE

Dies feiners, a les deu del matí Dies festius, a les nou del matí

TANCAMENT DEL RECINTE

Dies feiners, a les nou de la nit Dissabtes, vigílies dies festius dies festius, a les deu de la nit

PREUS D'ENTRADA

Dies feiners, 1'05 ptes. Dies festius, 1'05 ptes.
NOTA: En aquests preus va inclòs l'impost de Protecció a la Infància.

Palau Nacional

Obert cada dia, des de les deu del matí a les quatre de la tarda.
Entrada 1'05 ptes.

Palau de l'Art Modern

Obert des de les deu del matí fins a les quatre de la tarda.
Entrada gratuïta.

Poble Espanyol

Obert cada dia, des de les deu del matí a les nou del vespre. Dissabte, vigílies de dies festius i dies festius, obert fins a dos quarts de deu de la vetlla.

Entrada ordinària: 1'05 ptes.

Els altres Palaus oberts al públic podran ésser visitats cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.

Pavelló Reial

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a set de la tarda.
Entrada gratuïta.

Palau de les Missions

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.
Entrada: 0'50 ptes.

El públic podrà contemplar cada dia les fantàstiques il·luminacions i els jocs d'aigua.

Dies feiners, d'onze a una del matí i de quatre a sis tarda. Dies festius, de deu a una del matí i de quatre a sis tarda.

Brollador lluminós i cascades en combinacions alternades.
Cada dia, de sis a vuit del vespre.

Gran Parc d'Atraccions

AVUI DIJOUS, dia 3, a les cinc de la tarda

Audició de Sardanes a la Plaça dels Reis, entre els Palaus Reina Victòria Eugènia i Alfons XIII.

ENTRADA D'AUTOMOBILS AL RECINTE

Dies feiners 4 pessetes
Dies festius 2 "

NOTA: Els passis gratuïts d'entrada al recinte són vàlids fins a nou avis.

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS perquè combaten les seves causes

• Catarres, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquitis i pulmons. — Les Pastilles ASPAIME són les receptades pels metges. — Les Pastilles ASPAIME són les preferides pels pacients. — Les Pastilles ASPAIME es venen a UNA pesseta la caixa en les principals farmàcies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SOKATARG
Carrer del Ter, 16 · Telèfon 50791 · BARCELONA

BABY-LAX El millor LAXANT-PURGANT

Subscribiu-vos a MIRADOR

SETMANARI CATALA

Palau, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ se subscriu a MIRADOR
pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de _____ de 19 _____

Signatura

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis úrica (mal de pedra), Bronquitis paraneumomatoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn amb ampolles de litre i de mig litre i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERON, 133

FORTUNY, S. A.

EPICERIE FRANÇAISE: Carrer Hospital, 32

Sucursal: Carrer de Salmeron, 133

Assortit de fiambres i pernills, Llonganissa de la nostra fàbrica de Vic, Paté de Foie-gras, Truffé Marie, Terrines Fischer Strasbourg • Xampany Ruinart, qualitat única: La Maréchale, Sillery, Vin Brut, Mont-Ferrant: Creaming Wine Brut, 8 pessetes, Extra Dry, Demi-sec i Doux, 6'50 pessetes, Carte Bleue, 5'50 pessetes, caixa, 60 pessetes • Vins generosos: Moscatell, Ranci, Malvasia, Jerez, Màlaga, Scholtz • Licors de la Grande Chartreuse: Jaune et Verte, Cognac Napoleon, Whisky Black & White • Mones de Pasqua, assortit selecte i econòmics, especials de Sitges

SECCIÓ DE PERFUMERIA

RAMBLA DEL PRAT, 1 - TELÈFON 74293

Especialitat en perfums de totes les grans marques

PREUS REDUITS

Llits daurats i de ferro: Mobles de metall
Parasols, Cadires, Bancs i altres articles
per a Jardí i Platja: Material sanitari, etc.

Unic despatx de la Fàbrica:

Balmes, 2. - BARCELONA

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correu: Apartat 194
Telèf.: "CARBUROS"

Mallorca, 234
BARCELONA

Telèfon 7301

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i pesse, seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis

SUBSCRIBIU-VOS A LA

Gaseta de les Arts

DIRECTOR: Màrius Gifreda

ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres. — ART MODERN: Rafael Benet

ABONAMENT — Un any: Barcelona, 17 pessetes; Península, 18 pessetes.

Un trimestre: Barcelona, 6 pessetes; Península, 6'50 pessetes.

Redacció i Administració: VIA LAYETANA, 37 · BARCELONA